

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра фінансового аналізу та аудиту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЕКТ)

на тему:

«Організація та методика аналізу ефективності діяльності суб'єкта господарювання»

Студентки 2 курсу, 5м групи,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
спеціалізації «Фінансовий
аналіз та аудит»

Комісарової Валерії
Володимирівни

Науковий керівник
д-р екон.наук, доцент

Гордополов Володимир
Юрійович

Гарант освітньої програми
д-р екон.наук, доцент,
відмінник освіти

Назарова Каріна
Олександрівна

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Генезис наукової думки щодо до визначення ефективності діяльності промислового підприємства.....	7
1.2. Роль аналізу ефективності діяльності промислового підприємства в системі управління суб'єкта господарювання.....	11
1.3. Стан та перспективи розвитку металургійної промисловості в Україні.....	13
Висновки до розділу 1.....	18

РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Аналіз нормативно-правової бази та спеціальної літератури з питань дослідження.....	20
2.2. Організаційно-інформаційна модель аналізу ефективності діяльності промислового підприємства.....	23
Висновки до розділу 2.....	28

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

3.1. Загальний аналіз та оцінка ефективності діяльності промислового підприємства.....	30
3.2. Методика факторного аналізу ефективності діяльності підприємства металургійної промисловості	39
3.3. Напрями вдосконалення аналізу ефективності діяльності промислового підприємства.....	46
Висновки до розділу 3.....	51

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....50

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....54

ДОДАТКИ

ВСТУП

Аналіз ефективності діяльності займає важливе місце в системі управління підприємством, оскільки результати можуть бути використані для формулювання як стратегічних, так і тактичних цілей.

Поняття ефективності як економічної категорії достатньо досліджувалось у вітчизняній і в зарубіжній економічній літературі, проте до цього часу немає однозначного чіткого трактування економічної сутності даної категорії та єдиних критеріїв, за якими вона може бути оцінена кількісно і якісно. Значною мірою це пояснюється складністю і багатогранністю категорії ефективності.

Більшість авторів, таких як Д. Рікардо, Г. Емерсон, В. Петті, Ф. Кене, С. Мочерний, Т. Говорушко поняття «ефективність» визначають як відношення результату до витрат або ресурсів, які були витрачені на отримання цього ефекту. Ефективність діяльності підприємства як економічна категорія відображає відповідність фактичного результату бажаному, іншими словами, це рівень досягнення цілей організації та її здатність до життєдіяльності в конкурентному середовищі.

В українській та зарубіжній практиці є багато різноманітних методик аналізу ефективності діяльності підприємства, які висвітлені у працях Андрійчука В.Г., Барабаш Н.С., Гордополова В.Ю., Мниха Є.В., Назарової К.О., Ткачук Г.Ю., Говорушко Т.А., Богдановича О.Г., Бутинець Ф.Ф., Ткаченко Н.М., Кірейцева Г.Г, П.Друкера, У.Кінга, К.Р. Макконела, Р.С. Каплана, Д.Нортон та інших. Незважаючи на велику кількість досліджень і публікацій щодо проблем аналізу ефективності діяльності підприємств, їх аспекти залишаються дискусійними. Бракує конкретних методичних розробок для аналізу ефективності діяльності промислових підприємств, що обумовлює **актуальність** обраної теми випускної кваліфікаційної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних аспектів та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення аналізу ефективності діяльності промислових підприємств.

Досягнення поставленої мети вимагає вирішення наступних **завдань** дослідження:

- розглянути значення та наукові підходи до визначення сутності ефективності діяльності підприємства;
- проаналізувати методичні підходи до оцінювання ефективності діяльності підприємства;
- дослідити та узагальнити існуючі показники аналізу ефективності діяльності підприємства;
- навести організаційно-економічну характеристику підприємства;
- здійснити загальний аналіз та комплексну оцінку за допомогою методу відстані від еталону;
- провести аналіз основних показників рентабельності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
- провести факторний аналіз ефективності використання основних засобів, оборотності кредиторської заборгованості та рентабельності власного капіталу;
- запропонувати напрями підвищення та пропозиції щодо удосконалення ефективності діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є ефективність господарської діяльності промислового підприємства.

Предметом дослідження є організація та методика аналізу ефективності діяльності підприємства металургійної промисловості.

Методи дослідження, які застосовувалися в випускній кваліфікаційній роботі, ґрунтуються на діалектичному методі наукового пізнання який охоплює загальні і спеціальні прийоми дослідження

економічних процесів, а також системний підхід у аналізі та проектуванні методичного забезпечення аналізу ефективності діяльності промислових підприємств. В процесі дослідження застосовувалися такі методичні прийоми, як аналіз і синтез (для виявлення основних напрямків розвитку промислових підприємств); абстрагування (для визначення чинників, що впливають на фінансові результати); документалістики (для встановлення достовірності досліджуваної інформації); розрахунково-аналітичні прийоми (при проведенні розрахунків та побудови таблиць, графіків); моделювання (для розробки загальної моделі аналізу ефективності діяльності підприємства), узагальнення і реалізації результатів (при формуванні висновків і пропозицій) та інші.

Такі методи загального аналізу, як порівняння та розрахунок відносних величин, дали змогу визначити тенденції та динаміку діяльності підприємства. Для факторного аналізу рентабельності основних засобів, кредиторської заборгованості та рентабельності власного капіталу було використано метод ланцюгових підстановок; для порівняльної комплексної економічної оцінки діяльності промислових підприємств – метод відстаней від еталону.

Інформаційною базою дослідження є наукові розробки вітчизняних і закордонних вчених з питань аналізу ефективності діяльності промислових підприємств, законодавчі і нормативні акти України, які регламентують методологію аналізу ефективності діяльності підприємств, офіційні дані Держкомстату України, фактографічна інформація ТОВ «Завод «Мікрони», матеріали періодичних видань.

Гіпотеза випускної кваліфікаційної роботи полягає у припущенні, що використання комплексу відповідних методів та системного підходу до аналізу ефективності діяльності промислових підприємств дозволить удосконалити інформаційну систему управління та підвищити ефективність прийняття управлінських рішень.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що на підставі дослідження теорії і практики аналізу ефективності діяльності промислових підприємств будуть розроблені та запропоновані рекомендації щодо удосконалення організації і методики аналізу ефективності діяльності підприємства.

Практичне значення полягає у спрямованості на вирішення актуальних проблем проведення аналізу ефективності діяльності промислових підприємств в умовах ринкової економіки. Висновки та пропозиції, здобуті в процесі дослідження, спрямовані на вдосконалення організації та методики аналізу ефективності діяльності підприємств. Впровадження методичних розробок і рекомендацій у практичну діяльність підприємств дозволить забезпечити управління своєчасною та достовірною інформацією, необхідною для прийняття ефективних управлінських рішень.

Публікації. За темою випускної кваліфікаційної роботи опубліковано наукову працю «Аналіз ефективності діяльності промислового підприємства» в збірнику наукових праць студентів.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Генезис наукової думки щодо до визначення ефективності діяльності промислового підприємства

На сучасному етапі економічного розвитку України необхідною умовою функціонування кожного промислового підприємства є забезпечення ефективності його діяльності. Нестабільність на зовнішньоекономічному просторі, дія кризових явищ, зміни в кон'юктурі ринку та, як наслідок, посилення дії впливу факторів макроекономічного середовища ускладнюють процес функціонування підприємств, що в подальшому впливає на кінцевий результат їх діяльності. Забезпечення ефективності функціонування підприємств провідних галузей економіки є основним завданням уряду та подальшого прогресивного розвитку промисловості нашої країни, а зокрема металургійної промисловості.

Перехід України до ринкової економіки досить суттєво позначився на діяльності підприємств. Через невідповідність здобутого виробничого потенціалу структурі попиту відбулося різке падіння виробничих потужностей, що супроводжувалося втратою висококваліфікованих кадрів. Основними проблемами, з якими зараз стикаються промислові підприємства, є: низький рівень рентабельності виробництва, високий рівень накладних витрат, енергомісткість і металомісткість технологій, тривалий виробничий цикл і, як наслідок, тривалий період повернення інвестицій, низький рівень фондівіддачі, високий рівень спеціалізації, потреба в високотехнологічному устаткуванні і у висококваліфікованих робочих кадрах [1].

Через існуючі галузеві проблеми підприємства мають знаходити основні шляхи підвищення ефективності своєї діяльності задля конкурентоздатності на міжнародній арені. Ефект у діяльності підприємства являє собою величину, яка характеризує результат виробництва або впровадження інновацій. Може проявлятися в зростанні прибутку, зниженні собівартості,

зростанні випуску продукції. Тільки ті підприємства, які навчаться зводити його до максимуму для свого бізнесу, і виживають у теперішніх умовах. Саме тому в конкурентному середовищі всі підприємства зобов'язані постійно підвищувати свою продуктивність, тобто збільшувати ефект від використовуваних ресурсів і поточних витрат. У сучасній економічній науці ефективність є відображенням вдалого управління ресурсами і витратами підприємства в довгостроковій перспективі. Дане бачення ґрунтується на вивченні підходів В. Андрійчука, В. Базилевича, П. Друкера [2-4; 5]. Так, В. Базилевич розглядає ефективність як віддачу, результативність діяльності підприємства, що свідчить не лише про приріст обсягів виробництва, а й про те, якою ціною, якими витратами ресурсів досягається цей приріст, тобто відображає якість економічного зростання [4].

П. Друкер розглядає ефективність як «робити речі правильно». Науковець підкреслює, що спочатку управлінці визначають правильний цільовий орієнтир діяльності підприємства, а потім намагаються досягти його з використанням мінімальної кількості ресурсів [5]. Він вважає, що визначати ефективність таким математичним поняттям як вектор, що дозволяє визначити напрям розвитку виробництва, який є найбільш правильним. Підприємство є ефективним, якщо рухається в правильному напрямі. Вектор можна розглядати як спрямований відрізок, як клас еквівалентних спрямованих відрізків, як елемент векторного простору, паралельне перенесення. При будь-якому підході до цього поняття вектор є геометричним об'єктом, що характеризується напрямом, довжиною (величиною) і правилом складання векторів. У такому контексті стає зрозумілим висловлювання П. Друкера: «ефективність є наслідком того, що правильно створюються речі. Правильно відбиває напрям вектора, в правильному напрямі розвивається виробництво, рухається до успіху організації» [6].

В. Андрійчук трактує ефективність як економічну категорію, що відображає співвідношення між одержаними результатами і витраченими на

їх досягнення ресурсами, причому під час вимірювання ефективності ресурси можуть бути представлені або в певному обсязі за їх первісною вартістю, або частиною їх вартості у формі виробничих витрат[2; 3].

Зважаючи на широкий спектр суджень щодо визначення категорії «ефективність», в економічній практиці можна виділити три підходи до її трактування. І. Петренко та П. Чужинів класифікують ефективність виробництва за трьома факторами впливу: за напрямками формування; за ресурсами і витратами (джерела підвищення); за рівнем господарювання [7]. Це дає змогу кожному суб'єкту господарювання оцінити власну діяльність, дослідивши та вивчивши її за ключовими критеріями, які дають можливість визначити, наскільки їх функціонування є прибутковим чи збитковим.

Ключове місце категорії «ефективність» в економічній і організаційній науці та практиці зумовлює підвищену увагу до її тлумачення і осмислення. Проте, беручи до уваги поняття, що давно склалося, пояснити це складне і не до кінця зрозуміле явище до сьогодні не вдається, сучасна наука не знає, як розв'язати проблему ефективності складних систем [8].

Економічна ефективність також охоплює проблему «витрати – випуск». Ще більш розпливчате визначення, яке дав К. Еклунд: ефективність – це «необхідні товари, що робляться за рахунок необхідних ресурсів». Широко відомі показники ефективності виробництва: його результативність, інтенсивність функціонування системи, міра досягнення мети і рівень організованості системи тощо [9]. І.Н. Герчикова вважає, що доцільно оцінювати ефективність відносно реальних витрат виробництва. При цьому, автор наголошує, що ефективність слід визначати по рентабельності активів, власного і позикового капіталів [10].

Отже, сформулюємо визначення ефективності діяльності підприємства – це властивість і здатність підприємства формулювати і досягати свої цілі з урахуванням впливу зовнішніх чинників і використання внутрішніх умов функціонування і досягати поставлених цілей, використовуючи всі наявні ресурси та засоби, орієнтуючись на розв'язання соціальних, екологічних,

бюджетних та інших проблем як суспільства, так і підприємства за встановленого співвідношення витрат і результатів.

Для оцінки критеріїв майбутнього і поточного потенціалу підприємства, покращання систем внутрішньої і зовнішньої звітностей, прискорення і спрощення процесу планування, усунення недоліків класичних (переважно фінансових) систем показників, Роберт Каплан і Дейвід Нортон (Гарвардська школа бізнесу, США) розробили збалансовану систему показників (BSC)[11].

Збалансована система показників дозволяє менеджерам оцінити бізнес з чотирьох різних позицій і дати відповіді на такі чотири основні запитання [12]:

1. Як ми виглядаємо в очах акціонерів і яким є наш потенціал як потенційного партнера на ринку (зовнішня фінансова перспектива)
2. Як споживачі ставляться до нас (перспектива клієнтів)?
3. У чому ми повинні діяти краще за інших (перспектива внутрішніх бізнес-процесів)
4. За рахунок яких знань, умінь, досвіду, технологій і інших нематеріальних активів ми зможемо реалізувати наші конкурентні переваги (перспектива навчання та зростання професійності персоналу)?

Сильною стороною такого підходу є об'єднання фінансових і нефінансових показників. На думку М. де Хааса і А. Кляйнгельда, BSC представляє систему вимірювання ефективності з прямим зв'язком. Іншою сильною стороною системи є можливість виміряти те, що не в змозі виміряти бухгалтерський облік [13].

Таким чином, збалансована система показників дозволяє планомірно реалізовувати стратегічні плани компанії, переводячи їх на операційний рівень управління і контролюючи реалізацію стратегії на основі ключових показників ефективності діяльності.

1.2. Роль аналізу ефективності діяльності промислового підприємства в системі управління суб'єкта господарювання

Управління ефективністю діяльності промислового підприємства необхідно розглядати як систему, яка складається з певної кількості елементів, а досягати успіху вона може лише за умов скоординованих дій її складових, правильно обраних методів управління, програми мотивацій та механізму управління ефективністю діяльності підприємства. Також, слід зазначити, що управління ефективністю діяльності в момент кризи, коли перед багатьма підприємствами постала задача виживання, виконує дуже важливу функцію, оскільки визначає форму відносин із зовнішнім середовищем, формує методологію його системи і реалізує власне процес управління.

Оскільки головною метою підприємства та умовою функціонування стає отримання доходу в процесі своєї діяльності, задоволення попиту покупців, контроль за оптимізацією расходів і, конкурентоспроможність. Тому основним економічним інтересом підприємств стає визначення ефективності його діяльності [14].

Процес переходу до нових форм господарювання обумовив появу ряду проблем, що притаманні складному періоду перехідної економіки, однією з яких є оцінка ефективності діяльності підприємства. Відомо, що ця оцінка являє собою висновок про явище, що спостерігається, засноване на визначених критеріях. Її об'єктивність залежить від того, наскільки глибоко пізнати внутрішню сутність явища, зв'язок часткового і єдиного. Оцінка – це аналітична процедура, у процесі якої відбувається перехід кількісної інформації до якісних висновків, одним з таких виявів є економічні показники. За своїм змістом показники представляють собою інформацію про об'єкт і завдяки цьому приймаються управлінські рішення, направлені на збільшення ефективності господарської діяльності підприємства, оскільки

чим об'єктивніші і достовірніші показники ефективності, тим більш корисні рішення управлінського аналізу підприємства [15].

Отже, слід зазначити тісний взаємозв'язок між управлінським аналізом і комплексним економічним аналізом ефективності господарської діяльності підприємства. У зв'язку з цим слід визначити, що аналіз, як і бухгалтерський облік, поділяється на управлінський і фінансовий, кожний з яких, в свою чергу, включає в себе дві підсистеми: внутрішньогосподарський виробничий і внутрігосподарський фінансовий аналіз. Саме управлінський аналіз і є тією інформацією на основі якої розраховуються об'єктивні і достовірні показники ефективності господарської діяльності. На відмінність від критеріїв, показники – це вимірники для розрахування результатів, затрат, ефективності, рентабельності роботи підприємства торгівлі [16].

Підвищення економічної ефективності будь-якого суб'єкта господарювання відіграє визначну роль у його діяльності, тому існує потреба постійного контролю та пошуку шляхів її зростання.

Одними з категорій, які становлять основу будь-якої економіки, є витрати та собівартість продукції. Вирішальне значення для ефективного управління підприємством мають повнота, достовірність і оперативність надходження інформації про витрати, які формують собівартість продукції [17].

В умовах нестабільної економіки важливим для будь-якого підприємства є формування ефективних принципів і ефективної системи управління ефективністю діяльності. Управління – це сукупність прийомів, форм і методів цілеспрямованого впливу на об'єкт з метою досягнення конкретних цілей [18].

При розрізненні ефективності і результативності легко виокремити два види управління ефективністю діяльності підприємств [19,20]:

- ефективне керівництво, яке забезпечує перспективний, інноваційний розвиток і стратегічний успіх;
- результативне керівництво, яке уможливорює тимчасове досягнення короткострокових цілей.

Основою управління є визначення ефективності її діяльності. Оцінка ефективності будується на основі єдиних методологічних принципів визначення ефективності діяльності. У якості основних загальних принципів здійснення діяльності на практиці, що склалася, визначають наступні:

- у процесі розробки і реалізації проектів необхідно поєднувати науково-технологічний аналіз з комерційним, фінансово-економічним, соціальним, щоб забезпечити комплексність підходу до їх здійснення;
- при оцінці ефективності діяльності, зіставлення витрат і результатів необхідно проводити з урахуванням зміни цінності грошей у часі;
- при здійсненні діяльності принципово необхідно враховувати невизначеність і ризики.

З метою підвищення результативності діяльності підприємства та його стратегічного розвитку виникає потреба у розробленні стратегії управління підприємством, спрямованої на вдосконалення механізму формування та управління ефективністю діяльності підприємства. Управління ефективністю діяльності підприємства необхідно здійснювати відповідно до спеціально розробленої політики, при цьому важливе значення необхідно слід звернути увагу на визначення пріоритетного напрямку використання ефективності діяльності підприємств, що сприятиме подальшому його розвитку та покращенню і підвищенню ринкової привабливості підприємств[21].

1.3. Стан та перспективи розвитку металургійної промисловості в Україні

Металургія є ключовою базовою галуззю промисловості України й загалом економіки країни, яка поряд із іншими визначає стан економічного й соціального розвитку держави. Отже, подолання кризових явищ в українській економіці неможливе без стабілізації ситуації в цьому секторі, підвищення обсягів виробництва та конкурентоспроможності підприємств галузі. У той

же час сьогодні бракує досліджень особливостей сучасного стану, проблем і перспектив розвитку підприємств у галузевому розрізі.

Особлива значущість металургії пов'язана з багатьма факторами, що визначають її ключові позиції та роль в економіці країни. Найважливішим з них є те, що українська металургія одна з небагатьох у світі, яка базується на власних ресурсах, які включають значні власні запаси залізної і марганцевої руди, коксівного вугілля, флюсів та інших мінеральних ресурсів. У числі найбільших підприємств знаходяться 19 металургійних підприємств, 12 трубних заводів, більше 20 метизних підприємств, а також понад 100 підприємств з переробки металобрухту та відходів. Частка металургійної галузі в основних засобах промисловості становить близько 14%, а чисельність працюючих — близько 10% від загального числа, зайнятих у промисловості [22]

Наявність у країні ряду великих металургійних підприємств дозволяє Україні обіймати вагомі позиції серед світових виробників чорних металів та входити в ТОП10 країн із виробництва сталі. Провідними металургійними підприємствами України є комбінатами повного циклу, що входять до складу інтегрованих гірничометалургійних компаній з широкою природою корпоративних відносин.

За підсумками 2018 р. до топкраїн — лідерів з виробництва сталі увійшли Китай, Японія, Індія, США, Росія, Південна Корея, Німеччина, Бразилія, Туреччина [23]. Крім того, за підсумками 2018 р. до світових лідерів наближаються Італія і Тайвань, при цьому остання разом з Китаєм, Індією, Японією і Південною Кореєю утворює так звану "сталеву п'ятірку" Азіатського регіону з загальною часткою 68,2% світового виробництва сталі.

Реальним механізмом зниження негативних наслідків кризи на світовому ринку металопродукції стала консолідація металургійної галузі, яка відбувається згідно з загальними принципами глобалізації економіки і світового поділу праці та передбачає зміну центрів зростання виробництва,

перерозподіл природних і енергетичних ресурсів, створення транснаціональних промислових гігантів.

Історія металургійної галузі України свідчить про те, що її консолідація відбувалася переважно в двох напрямках: через придбання вітчизняними металургійними промислово-фінансовими групами закордонних активів, на найбільш закритих для української металургійної продукції ринках, переважно в Європі і Америці, та через придбання іноземними фінансово-промисловими групами активів в Україні[24].

Протягом останніх чотирьох років в Україні спостерігалася тенденція до зниження загальних обсягів виробництва металургійної промисловості. З метою зниження залежності металургійної галузі від кон'юнктури світового ринку металопродукції вітчизняним виробникам необхідно здійснити переорієнтацію із забезпечення зовнішніх потреб на пріоритетне задоволення потреб внутрішнього ринку у співвідношенні хоча б 50% – внутрішній ринок, 50% – експорт металопродукції. Проте, як видно з таблиці 1.1, обсяги споживання металопродукції на внутрішньому ринку теж мають тенденцію до скорочення, особливо в останні роки.

Таблиця 1.1

Виробництво, експорт, імпорт та внутрішнє споживання основних видів металопродукції у 2009-2018 рр., млн т

Показник	Роки									
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Напівфабрикати										
виробництво	14,7	14,8	14,6	15,8	17,8	16,4	18,1	14,7	11,8	13,2
експорт	11,8	12,5	11,4	11,3	10,6	10,1	10,9	9,2	7,8	7,7
імпорт	0,4	0,3	0,2	0,4	0,4	0,3	0,1	0,1	0,01	0,02
внутрішнє споживання	3,3	2,6	3,4	4,9	7,5	6,6	7,3	5,6	4,0	5,5
Готовий прокат										
виробництво	24,5	20,5	16,1	17,6	19,5	18,4	17,8	14,3	11,9	13,3
експорт	16,4	13,9	11,0	12,3	13,4	12,3	12,4	11,3	9,4	9,9
імпорт	1,6	1,9	0,7	1,2	1,4	1,4	1,6	1,1	0,7	1,0

Продовження таблиці 1.1

внутрішнє споживання	9,7	8,5	5,8	6,5	7,5	7,5	7,0	4,1	3,2	5,0
Труби, трубки та ливарні форми										
виробництво	2,8	2,5	1,7	2,0	2,4	2,2	1,8	1,6	1,0	1,0
експорт	2,0	1,8	1,4	1,3	1,7	1,6	1,2	1,0	0,6	0,5
імпорт	0,1	0,1	0,04	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,05	0,1
внутрішнє споживання	0,9	0,8	0,3	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,5	0,6

Найбільшими споживачами металопродукції на внутрішньому ринку України є безпосередньо сама металургія (особливо виробники труб і метизів) та металотрейдери. Ці два сегменти в сукупності споживають понад 55% металу, який постачається вітчизняними виробниками на внутрішній ринок. Водночас у структурі внутрішнього споживання металопродукції досить низькою є частка таких галузей вітчизняної економіки, як машинобудування, автомобілебудування та будівельної галузі. У короткостроковому періоді потенційно саме ці галузі можуть суттєво забезпечити зростання попиту на металопродукцію вітчизняного виробництва. Винятком у короткостроковому періоді може бути лише машинобудування, оскільки продукція вітчизняних металургів має недостатню номенклатуру сталевих листів[25].

Суттєво розширити внутрішній ринок металопродукції можна за рахунок масштабного відновлення вітчизняного металофонду, понад половину якого зараз перебуває у зношеному стані. Розвиток внутрішнього ринку металопродукції за рахунок галузей вітчизняної економіки є цілком реальним, проте без активної участі держави таке розширення може залишитися предметом марних розмірковувань. Активна участь держави має полягати насамперед в активізації розвитку галузей, які споживають металопродукцію, зокрема в розробленні та реалізації національних програм у промисловості, особливо в машинобудуванні, транспорті, енергетиці, будівництві та житлово-комунальному господарстві країни.

Реалізація запропонованих напрямів стосовно розширення внутрішнього ринку металопродукції зумовить[26]:

- розширення внутрішнього ринку металопродукції до 25 млн т на рік. Проте такі обсяги споживання можливі лише за умов стабільного економічного розвитку економіки країни та реалізації широкомасштабних національних проектів;

- стимулювання споживання на внутрішньому ринку металопродукції вітчизняних виробників, що сприятиме забезпеченню українських споживачів високоякісними товарами, зростанню промислово-економічного потенціалу та оптимізації структури промислового виробництва України;

- стимулювання та підтримку українських виробників, збільшення реалізації їх продукції на внутрішньому ринку, а також обмеження імпорту товарів, що можуть вироблятися в Україні.

Розширення внутрішнього ринку металопродукції також сприятиме:

- збалансуванню та розвитку металургійної галузі, оптимізації обсягів виробництва і споживання основних видів продукції, підвищенню ВВП і якості життя населення;

- задоволенню попиту на внутрішньому ринку та скороченню обсягів імпорту металопродукції за рахунок розвитку власного конкурентоспроможного виробництва.

Проте виконання цих завдань можливе лише за умов збільшення обсягів виробництва продукції глибокої переробки та створення її нових видів, підвищення якості та конкурентоспроможності металопродукції, зниження її ресурсомісткості, скорочення витрат на тонну прокату, а також інноваційного вдосконалення техніки і технології виробництва металопродукції; зниження шкідливої дії підприємств галузі на навколишнє середовище[27].

За даними фінансової звітності ТОВ «Завод «Мікрони» (Додатки А,Б,В,Г,Д) можна встановити загальне фінансово-економічне становище даного суб'єкта дослідження. Отже, для цього необхідно провести динаміку

показників звіту про фінансові результати, який розглянуто за 2014-2018 рр. у Додатку Е.

За допомогою даних таблиці можна проаналізувати основні економічні показники господарської діяльності ТОВ «Завод «Мікрони». Чистий дохід від реалізації продукції протягом всього досліджуваного періоду зростає, а саме: з у 2018 році, порівняно з 2014, збільшився на 21 858,0 тис. грн., а у порівнянні з 2017 – на 4 558,0 тис. грн, це свідчить про те, що підприємство ефективно реалізує свою продукцію та є прибутковим.

Собівартість реалізованої продукції ТОВ «Завод «Мікрони» має тенденцію до збільшення, наприклад у 2018 році, порівняно з 2017 роком, зросла на 2 936,0 тис. грн., тобто на 13,7%, що зумовлено зростанням обсягів діяльності підприємства, і витрат, що впливають на формування цього показника.

Валовий прибуток підприємства у 2018 році в порівнянні з 2014 роком зріс на 6 415,0 тис. грн., а з 2017– на 27,6 %. Саме збільшення валового прибутку мало значний вплив на збільшення чистого прибутку.

Максимальне значення чистого прибутку спостерігається у 2016 року, а саме становив 3 020,0 тис.грн., що майже в два рази більше, ніж у 2018 році.

Отже, результати аналізу свідчать, що протягом досліджуваного періоду структура активів зазнала несуттєвих змін, поступово збільшувалися запаси та грошові кошти. Це позитивно характеризує підприємство, але зростаючий показник дебіторської та кредиторської заборгованості свідчить про відносну платоспроможність і часткову залежність від кредиторів.

Висновки до розділу 1

Ефективність діяльності підприємства – це властивість і здатність підприємства формулювати і досягати свої цілі з урахуванням впливу зовнішніх чинників і використання внутрішніх умов функціонування і досягати поставлених цілей, використовуючи всі наявні ресурси та засоби.

З метою підвищення результативності діяльності промислових підприємств та його стратегічного розвитку виникає потреба у розробленні стратегії управління підприємством, спрямованої на вдосконалення механізму формування та управління ефективністю діяльності підприємства.

Використання збалансованої системи показників в аналізі ефективності діяльності підприємства дозволяє планомірно реалізовувати стратегічні плани компанії, переводячи їх на операційний рівень управління і контролюючи реалізацію стратегії на основі ключових показників ефективності діяльності, та оцінити діяльність фірми з чотирьох сторін, а саме внутрішні бізнес-процеси, фінанси, клієнти, навчання та розвиток персоналу.

Розвиток металургійної промисловості в Україні полягає, насамперед, в активній участі держави в розвитку галузей, які споживають металопродукцію, зокрема в розробленні та реалізації національних програм у промисловості, особливо в машинобудуванні, транспорті, енергетиці, будівництві та житлово-комунальному господарстві країни.

Тому, здійснення аналізу ефективності діяльності промислових підприємств необхідне для встановлення загального фінансово-економічного становища, його оцінці та пошуку напрямів вдосконалення, що забезпечить підвищення рентабельності підприємства в цілому.

РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Аналіз нормативно-правової бази та спеціальної літератури з питань дослідження

Сьогодні правове регулювання підприємництва здійснюється численними нормативно-правовими актами як загального, так і спеціального характеру. Однак уповільнення темпів зростання кількості суб'єктів підприємництва, кількості зайнятих на них свідчить про недостатність і недосконалість нормативно-правової бази розвитку підприємництва, яка має бути першоосновою, фундаментом (базою – у повному розумінні цього слова) формування та розвитку суб'єктів підприємницької діяльності.

Високий ступінь зношування виробничих потужностей (54,8% у 2017 р.) та використання застарілої технологічної структури металургійного виробництва (у 2018 р. понад 21% сталі вироблялося у мартенівських печах) свідчить про необхідність модернізації металургійної галузі України[22].

Для цього необхідно розробити та ухвалити «Державну програму модернізації та розвитку металургійної галузі України до 2029 року», яка має базуватися на інноваційній моделі розвитку галузі (створення та впровадження у виробництво принципово нових наукоємних та ефективних технологій, а також ресурсозберігаючих екологічно чистих технологій світового рівня). Звичайно, що практична реалізація програми потребуватиме фінансових ресурсів, які можна залучити шляхом удосконалення, насамперед інституційного середовища. Це стосується в першу чергу розроблення й ухвалення «Кодексу про інноваційно-інвестиційну діяльність в Україні», який має бути повністю гармонізованим з Податковим кодексом України і, звичайно, зі стандартами ЄС (визначеними в Угоді про асоціацію з ЄС). Крім цього, необхідно розробити та ухвалити Закони України «Про визначення національних пріоритетів» та «Про формування Банку розвитку України», що

дасть змогу створити законодавчу базу для концентрації ресурсів на фінансовому забезпеченні пріоритетних напрямів інноваційно-інвестиційної діяльності[28].

При здійсненні аналізу ефективності діяльності підприємства необхідно користуватись законодавчими та нормативними документами України, які наведені в Додатку Ж.

Одним з найважливіших нормативних актів є Господарський Кодекс України, який визначає основні напрямки та джерела формування майна підприємства за рахунок розміщення капіталу. Так, майно підприємства відповідно до становлять основні засоби та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі підприємства[29].

Окрім того, законодавчо закріплено основні права підприємства на майно, переданого йому засновниками і учасниками у власність; продукції, виробленої товариством у результаті господарської діяльності; одержаних доходів та іншого майна. Серед нормативних актів виділимо Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, у якому визначаються основні моменти щодо можливості підприємством самостійно визначати облікову політику, обирати форму бухгалтерського обліку, розробляти систему управлінського обліку, звітності та аналізу господарських операцій, затверджувати правила документообороту і технології обробки облікової інформації[30].

Серед нормативних актів іншої групи виділяють інструкцію про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, адже, на практиці виникає необхідність їх розширення для більшої аналітичності та виходячи з інформаційних потреб. Окрім рахунків Інструкція передбачає їх кореспонденцію.

Спеціальна література, в якій розглянуто питання аналізу ефективності діяльності підприємства представлена в Додатку З. Представлені літературні джерела виступають науковою базою для оволодіння теоретичними і

практичними знаннями в області аналізу фінансово-господарської діяльності, а саме, матеріальних активів підприємства. Вони містять в собі той необхідний потенціал знань, який потрібен для опанування теоретичних аспектів та дозволяє в повній мірі застосувати їх на практиці і набути професійних якостей майбутнім фахівцям.

Скалюк Р.В. у статті «Ефекти та ефективність діяльності промислових підприємств» відображає власне бачення сутності понять «ефект» та «ефективність» та розглядає особливості видових характеристик ефектів інноваційної діяльності промислових підприємств.

В своїй праці В.О. Козловський вказує, що основні фактори підвищення ефективності виробництва – це підвищення його технічного рівня, вдосконалення управління, організації виробництва і праці, зміна обсягу і структури виробництва, поліпшення якості природних ресурсів та інші [31].

У статті «Організація системи внутрішнього контролю діяльності підприємств», автором якої є Левицька С., піднімаються проблеми внутрішнього контролю. Автор пов'язує такі проблеми з неефективністю його здійснення. Саме тому, необхідно удосконалити організаційне, технічне, економічне, юридичне та обліково-аналітичне забезпечення контрольної діяльності.

Питанням ефективності діяльності підприємств присвячено значну кількість дисертаційних досліджень. Так, Бондарева О. І у власній дисертаційній роботі досліджувала розвиток теоретичних положень та удосконалення вітчизняних методик ефективності діяльності підприємств. Дослідник Приймачок О. М. розглядав розвиток теоретичних положень щодо економічної ефективності промислового підприємства та сутності даного поняття. У статті Дудукало Г.О. «Аналіз методів оцінювання ефективності діяльності підприємства» розглянуто та проаналізовано існуючі методи оцінювання ефективності управління діяльністю підприємством та запропоновано ряд дій щодо визначення оцінки ефективності діяльності підприємством з урахуванням його специфіки.

У роботі «Оцінка методичних підходів до аналізу ефективності промислових підприємств» науковця Чубка О. М. розглянуто суть та можливості застосування основних методів аналізу ефективності діяльності (методу коефіцієнтів, нормування, оптимізації) на промислових підприємствах в сучасних умовах господарювання. Проналізовано ефективність використання оборотного капіталу промислових підприємств за 2008-2016 рр.

Роботи цих науковців ще раз доводять важливість обраної теми дослідження та необхідність її подальшого розгляду.

2.2. Організаційно-інформаційна модель аналізу ефективності діяльності промислового підприємства

Будь-яка цілеспрямована діяльність вимагає певних обмежень або конкретизації. Це означає, що на початку такої діяльності потрібно визначити її предмет і обрати об'єкти, вивченням і перетворенням яких ця діяльність буде обмежена; сформулювати мету діяльності і перелік завдань, вирішення яких дасть змогу досягти поставленої мети. Це означає, що треба вибрати методи і способи, які будуть використані для рішення поставлених завдань.

Одним із засобів формалізації економічного аналізу є розробка його організаційно-інформаційної моделі, яка об'єднує питання організації аналізу та його інформаційне забезпечення, що мають бути вирішені на попередньому етапі аналізу будь-якого об'єкту фінансово-господарської діяльності підприємства.

Організаційні питання, які вирішуються на рівні розробки моделі економічного аналізу торкаються об'єктів, суб'єктів і методу аналізу.

Інформаційні питання включають в себе створення інформаційної бази підприємства для аналізу: відбір джерел інформації, інформаційне забезпечення, розробка системи показників. Одним з найважливіших принципів створення інформаційної бази є забезпечення повноти та достовірності інформації про досліджуваний об'єкт. У процесі аналізу

необхідно дати оцінку, наскільки підприємство було в цілому забезпечене необхідними основними й допоміжними матеріалами, комплектуючими виробами, паливом та електроенергією тощо[32].

Організаційно-інформаційна модель складається із 6 блоків і являє собою характеристику об'єктів, суб'єктів, показників, інформаційної бази, методичних прийомів аналізу і узагальнення результатів, яку можна зобразити у вигляді схеми з 6 блоків (Рисунок 2.1).

Рис. 2.1 Організаційно-інформаційна модель аналізу ефективності діяльності промислового підприємства

Мета аналізу ефективності діяльності промислового підприємства – визначення системи показників ефективності діяльності та їх оцінка .

Завданнями аналізу ефективності діяльності є:

- дослідження економічного потенціалу та показників економічної діяльності промислового підприємства;
- комплексний порівняльний економічний аналіз підприємств промисловості;

- оцінка та аналіз основних показників рентабельності підприємства;
- аналіз системи показників ділової активності підприємства;
- аналіз та оцінка системи показників платоспроможності та фінансової стійкості;
- факторий аналіз ефективності використання основних засобів та оцінка рентабельності власного капіталу;
- дослідження факторів, що визначають економічні результати діяльності та узагальнюють результати діяльності підприємства;
- виявлення резервів підвищення ефективності діяльності промислового підприємства [33].

Об'єкти і суб'єкти аналізу ефективності діяльності промислового підприємства розглянуто в таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Об'єкти і суб'єкти аналізу ефективності діяльності промислового підприємства

Об'єкти	Суб'єкти
Економічні результати, фінансово-господарської діяльності: дохід (виручка) від реалізації, чистий дохід, валовий дохід, собівартість, витрати, фінансові результати від операційної діяльності, чистий прибуток і т. п.	Вищі посадові особи
Ресурси підприємства: матеріальні, трудові, фінансові	Економічні служби підприємства
Фактори, що визначають економічні результати діяльності	Керівники функціональних та структурних підрозділів безпосередньо пов'язаних із реалізацією товарів підприємства
Фактори, що впливають на ефективність господарської діяльності підприємства	Власники

До джерел інформації аналізу ефективності діяльності ТОВ «Завод «Мікрони» належать: правові джерела, включають господарське та фінансове законодавство та директивні документи: постанови, накази. До планових джерел промислового підприємства відносяться: плани, якщо вони розробляються; бізнес-план

Облікова інформація підприємства включає: бухгалтерську інформацію (поточна і звітна), що відображається у регістрах бухгалтерського обліку (журнали-ордери) та звітності (форма №1 «Баланс підприємства»), (форма №2 «Звіт про фінансові результати») та статистичну інформацію що відображається у спеціальних статистичних формах звітності;

До позаоблікової інформації відноситься: акти ревізії та перевірок, доповідні та пояснювальні записки, дані внутрішнього та зовнішнього аудиту, що проводився на підприємстві, акти перевірок податкових служб, що проводили свою роботу на підприємстві; акти зборів трудового колективу та акціонерів.

До система економічних показників аналізу ефективності діяльності підприємства відносяться вартісні показники: обсяг товарних ресурсів, фонд заробітної плати, вартість оборотних і необоротних активів, валовий прибуток, чистий прибуток, витрати, виручка від реалізації, фінансовий результат від операційної діяльності та інші.

До іншої групи відносять відносні показники: темпи росту і приросту (температура економічного росту, темп інтенсивності господарської діяльності), індекси, коефіцієнти (коефіцієнт успішності, коефіцієнт ефективності торгової діяльності) [34].

Також слід виділити такі групи показників: натуральні (чисельність працівників, торгова площа підприємства) та питомі - фондівіддача, фондоозброєність, продуктивність праці, рентабельність. Саме на основі зіставлення значень системи питомих показників можна здійснити комплексну аналітичну оцінку рівня ефективності діяльності

підприємства. Зіставляючи показники фондо- та техноозброєності праці з плановими, фактичними за минулі періоди, з показниками підприємств-партнерів, конкурентів, визначають динаміку і темпи зміни показників, відхилення від плану [35].

Під час аналізу ефективності діяльності промислового підприємства застосовуються такі методи обробки економічної інформації як економіко-логічні (традиційні):

- ✓ Метод використання відносних і середніх величин. Відносні величини можуть виразити ступінь виконання плану, динаміку показників. З допомогою середніх величин вираховуються, на основі масових даних і кількісно однорідних явищах, та визначаються загальні тенденції і закономірності у розвитку економічних явищ.
- ✓ Метод порівняння. Найбільш розповсюджений метод аналізу, що починається з співставлення явищ, тобто з синтетичного акту, за допомогою якого аналізується порівнювані явища, виділяється в них загальне та різноманітне.

та економіко-математичні, до яких відносяться:

- ✓ Графічний метод. Пов'язаний, насамперед з геометричним відображенням функціональної залежності за допомогою ліній на поверхні;
- ✓ Матричні методи. Засновані на лімітній та векторно-матричній алгебрі; застосовуються для вивчення складних та багаторозмірних структур, як на галузевому рівні так і на рівні підприємств та їх об'єднань [36].

Узагальненням результатів аналізу ефективності діяльності промислового підприємства є:

- систематизація інформації;
- кількісна оцінка потенційного забезпечення раціонального використання економічного потенціалу та визначені внутрішніх резервів зростання ефективності діяльності підприємства;

- розробка заходів по підвищенню ділової активності, рентабельності та економічної ефективності, в цілому на підприємстві;
- оформлення результатів аналізу і передача їх в управлінські структури для реалізації запропонованих заходів;
- узагальнення та групування результатів аналізу по факторам;
- оцінка можливих резервів підвищення фінансово-економічної діяльності
- прийняття та контроль управлінських рішень [37].

Таким чином, послідовна реалізація елементів такої організаційно-інформаційної моделі за відсутності надзвичайних обставин забезпечує досягнення поставленої мети.

Висновки до розділу 2

Аналіз ефективності діяльності промислових підприємств регулюється як нормативно-правовими документами (Конституція України, Податковий кодекс України, Господарський кодекс України, ЗУ «Про власність», ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» ПсБО 2,15,16), так і спеціальними джерелами, серед яких значна кількість статей та дисертацій науковців. Роботи цих дослідників доводять важливість аналізу ефективності діяльності промислових підприємств та необхідність його подальшого розгляду.

Для впровадження інноваційної моделі розвитку металургійної галузі необхідно розробити та ухвалити програму модернізації та розвитку металургійної галузі України, яка сприятиме створенню та впровадження у виробництво нових ефективних технологій, ресурсозберігаючих екологічно чистих технологій світового рівня.

Розробка організаційно-інформаційної моделі аналізу ефективності діяльності промислового підприємства сприяє об'єднанню організаційних

питань та інформаційні питань аналізу (об'єкти, суб'єкти, система показників, методи дослідження та його інформаційне забезпечення, узагальнення результатів). Ці питання мають бути вирішені на попередньому етапі аналізу ефективності діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

3.1. Загальний аналіз та оцінка ефективності діяльності промислового підприємства

ТОВ "Завод "Мікрони" – одне з перших недержавних підприємств по випуску технологічної оснастки в Україні. Завод створено у 1988 році і розташовано за адресою: Україна, 04073, Київ, просп. Бандери, 6.

Діяльність підприємства регулюється Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Законами України “Про господарські товариства”, “Про зовнішньоекономічну діяльність”, іншими нормативними актами України та Статутом (Додаток К).

Основними напрямками його діяльності є:

- виготовлення ливарних форм, складнопрофільних матриць;
- виготовлення нестандартної технологічної оснастки і унікальних деталей.

Прогресивні технології і кваліфікація персоналу гарантують високу якість наших виробів, що визнана у країні та за її межами.

Серед замовників відомі українські та закордонні компанії. Оснастку, що виготовлена у нас, успішно експлуатується відомими підприємствами Франції, Італії, Угорщини, Мексики, Китаю та України.

Виробничі площі підприємства займають 3 000 кв. м. Площа адміністративно-інженерного корпусу складає 900 кв.м.

Майно підприємства складають основні засоби і оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в балансі підприємства. Майно підприємства, включаючи внески засновників, проведену продукцію, отриманий дохід є винятковою власністю засновників, які мають право розпоряджатися їм самостійно, продавати або передавати третім особам.

При проведенні загального аналізу діяльності ТОВ «Завод «Мікрони» застосовано горизонтальний аналіз. Для цього необхідна фінансова звітність підприємства, а саме баланси за 2014-2018 рр. (Додатки А,Б,В,Г,Д). Фінансово-економічний аналіз дає змогу реалізувати такі завдання: оцінити результати й ефективність діяльності підприємства, його поточний фінансовий стан, скласти прогноз розвитку фінансово-економічних показників на найближчу перспективу; оцінити динаміку фінансових показників за певний період часу і фактори, що викликали відповідні зміни; оцінити наявні фінансові обмеження на шляху реалізації організаційних перетворень [38].

При горизонтальному аналізі порівнюються величини окремих статей, розділів і валюти балансу за кілька періодів, на підставі чого визначаються напрямки і тенденції змін цих показників. Динаміка економічного потенціалу діяльності ТОВ «Завод «Мікрони» наведено в Додатку Л.

За результатами проведеного горизонтального аналізу діяльності ТОВ «Завод «Мікрони» спостерігається зростання валюти балансу на кінець 2018 року, а саме збільшилася на 995,0 тис. грн. порівняно з 2017 р.

Негативним є тенденція до зростання дебіторської заборгованості, адже є ймовірність її неповернення. Так, у 2017 році вона становила 3603,0 тис.грн, а на кінець 2018 року зросла ще на 57,6%.

Отже, високі темпи зростання дебіторської заборгованості можуть свідчити про те, що підприємство використовує стратегію надання споживачам своєї продукції товарних позик і, таким чином, ділиться з ними частиною свого доходу [39].

Майже протягом всього досліджуваного періоду зростають основні засоби підприємства, що свідчить про нарощування його торгової потужності, тільки у 2018 році, порівняно з 2017 роком, видно їх збільшення на 699,0 тис.грн - це означає застосування підприємством новітніх технологій та розширення виробництва.

Також у 2014-2018рр. спостерігається збільшення кредиторської заборгованості, так максимальними показниками стали: у 2016 році за товари, роботи і послуги заборгованість становила 1 054 тис. грн. та у цьому ж році збільшення зобов'язань з бюджетом на 653 тис. грн..., порівняно із 2018 роком. Короткострокові кредити використовуються для формування оборотних коштів підприємства на термін не більше 1 року, як свідчать дані балансу протягом останніх трьох років їх сума зростає.

В цілому можна зробити висновок, що валюта балансу протягом 2014-2018 рр. постійно зростала та на кінець 2018 року, зросли такі статті балансу: грошові кошти, резервний капітал та інша поточна заборгованість. Підприємству слід зосередити свою увагу на зменшенні кредиторської та дебіторської заборгованості.

З метою оцінки фінансового стану компанії та ефективності управління її фінансовими ресурсами в таблиці 3.1 проведено аналіз ділової активності ТОВ «Завод «Мікрони» у 2014–2018 рр.

Таблиця 3.1

Динаміка показників ділової активності ТОВ «Завод «Мікрони» у 2014–2018 рр.

Показники	Роки					Відхилення			
	2014	2015	2016	2017	2018	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017
Коефіцієнт оборотності активів	1,8	3,3	2,8	2,9	3,1	1,5	-0,5	0,1	0,2
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	9,2	17,7	8,8	6,4	6,2	8,5	-8,9	-2,4	-0,1
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	15,7	8,9	4,9	7,6	5,6	-6,8	-4,1	2,7	-2,0
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	5,1	23,6	14,2	6,9	11,6	18,5	-9,4	-7,3	4,7
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,3	4,1	4,2	5,3	6,0	1,9	0,1	1,1	0,7

Згідно даних таблиці 3.1, коефіцієнт оборотності активів зростає у 2018 р., що свідчить про зростання швидкості обороту сукупного капіталу підприємства, тобто зростає кількість повного циклу виробництва й обігу, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку, або збільшується кількість грошових одиниць реалізованої продукції (послуг), яку принесла кожна одиниця активів. Можна стверджувати, що коефіцієнт оборотності активів відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства, тобто показує, скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл виробництва й обіг, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна одиниця активів.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує розширення або зниження комерційного кредиту, наданого підприємству. Зростання коефіцієнта означає збільшення швидкості оплати заборгованості підприємства, зниження – ріст покупок у кредит. Так, на ТОВ «Завод «Мікрони» спостерігається зменшення даного показника в останні роки досліджуваного періоду.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зріс у 2017 р., що свідчить про покращання розрахунків клієнтів компанії за своїми зобов'язаннями та зменшився у 2018 році на 1,96, що є негативним моментом.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів значно зріс у 2018 р., що є свідченням відносного зменшення виробничих запасів і незавершеного виробництва або зростання попиту на готову продукцію. Також позитивним явищем є зростання коефіцієнта оборотності власного капіталу у 2018р.на 0,69, порівняно з 2017 роком, оскільки свідчить про зростання ефективності використання власного капіталу підприємства.

Далі проаналізовано показники рентабельності підприємства (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Динаміка показників рентабельності ТОВ «Завод «Мікрони» у 2014–
2018 рр.

Показники	Роки					Відхилення			
	2014	2015	2016	2017	2018	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017
Коефіцієнт рентабельності активів	0,004	0,12	0,32	0,18	0,17	0,12	0,20	-0,15	-0,01
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,01	0,15	0,48	0,33	0,43	0,15	0,33	-0,15	0,1
Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,01	0,04	0,11	0,06	0,05	0,03	0,08	-0,05	-0,01
Коефіцієнт рентабельності продукції	0,003	0,05	0,16	0,08	0,07	0,04	0,11	-0,08	-0,01

Максимальне значення коефіцієнта рентабельності активів у 2016 р., означає, що збільшився рівень прибутку, що створюється всіма активами підприємства, які перебувають у його використанні згідно з балансом. Зростання коефіцієнта рентабельності власного капіталу свідчить про зростання рівня прибутковості власного капіталу, вкладеного в дане підприємство. Зростання коефіцієнта рентабельності діяльності у 2016 р. – свідчення зростання ефективності господарської діяльності підприємства. Зростання у 2016 р. коефіцієнта рентабельності продукції – свідчення зростання ефективності реалізації продукції підприємства.

Основні показники ліквідності ТОВ «Завод «Мікрони» наведено нижче в таблиці 3.3.

Як видно з таблиці 3.3, коефіцієнт покриття є більшим за порогове значення (1) протягом усього досліджуваного періоду. Даний показник характеризує здатність підприємства забезпечити свої короткострокові зобов'язання з найбільше легко реалізованої частини активів – оборотних коштів. Цей коефіцієнт дає найбільш загальну оцінку ліквідності активів[40].

Таблиця 3.3

Динаміка показників фінансової стійкості та платоспроможності
ТОВ «Завод «Мікрони» у 2014–2018 рр.

Показники	Період					Відхилення, (+,-)				Н О Р М А	Відхи- лення від норми
	2014	2015	2016	2017	2018	2015/	2016/	2017/	2018/		
						2014	2015	2016	2017		
Загальний коефіцієнт покриття (платоспроможності)	2,64	3,78	2,53	1,71	1,60	1,13	-1,25	-0,82	-0,11	>1	0,60
Коефіцієнт швидкої платоспроможності	1,06	3,17	2,08	0,99	1,19	2,12	-1,09	-1,09	0,20	>0, 5	0,69
Коефіцієнт абсолютної платоспроможності	0,27	1,04	0,09	0,03	0,04	0,77	-0,95	-0,06	0,02	>0, 2	-0,16
Коефіцієнт автономії (концентрації ВК)	0,80	0,81	0,68	0,55	0,51	0,01	-0,13	-0,13	-0,04	>0, 5	0,01
Коефіцієнт фінансової стабільності	4,04	4,28	2,09	1,21	1,04	0,25	-2,20	-0,88	-0,16	>1	0,04

Оскільки поточні зобов'язання підприємства погашаються в основному за рахунок поточних активів, для забезпечення нормального рівня ліквідності необхідно, щоб вартість поточних активів перевищувала суму поточних зобов'язань.

Оскільки значення коефіцієнта перевищує 1 (а саме максимальне значення у 2015 році 3,78), то можна зробити висновок про те, що підприємство володіє значним обсягом вільних ресурсів, які сформувалися завдяки власним джерелам. З позиції кредиторів підприємства такий варіант формування оборотних коштів є найбільш прийнятним. Одночасно, з погляду менеджера, значне нагромадження запасів на

підприємстві, відволікання коштів у дебіторську заборгованість може бути пов'язане з неефективним управлінням активами. У той же час підприємство, можливо, не повністю використовує свої можливості з одержання кредитів.

Коефіцієнт абсолютної платоспроможності дозволяє визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів[41]. Даний показник на ТОВ «Завод «Мікрони» протягом останніх трьох років нижчий за нормативне значення, а отже зменшується частка короткострокових зобов'язань, які підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів. Але за цим показником не можна відразу робити негативні висновки про можливість підприємства негайно погасити свої борги, тому що мало ймовірно, щоб всі кредитори підприємства одночасно пред'явили б йому свої вимоги.

Коефіцієнт автономії - показник, який характеризує частку власних активів у загальній сумі всіх активів підприємства, використаних ним для здійснення статутної діяльності[42]. Даний показник на підприємстві «Завод «Мікрони» відповідає нормативному значенню, а саме становить 0,5. Отже, ця величина показника дозволяє припустити, що всі зобов'язання підприємства можуть бути покриті власними активами.

Коефіцієнт фінансової стабільності на досліджуваному підприємстві більше за 1, а отже, перевищення власних коштів над позиченими вказує на те, що підприємство має стійкий фінансовий стан і відносно не залежить від зовнішніх джерел.

Для того щоб повноцінно проаналізувати ефективність діяльності підприємства, зробити вірні висновки про його стан, необхідно здійснити комплексну порівняльну оцінку. Одним із найпоширеніших способів такої оцінки є метод відстані до еталону.

Метод відстаней полягає у тому, що найкращу оцінку отримують об'єкти, максимально наближені до еталону. За еталон приймають умовний об'єкт з максимальними оцінками за всіма показниками:

$$I_{j,n+1} = \max(x_{ij}), \quad (3.1)$$

$$I = 1, 2, 3, \dots, n, j = 1, 2, 3, \dots, m.$$

Комплексну оцінку обчислюють за формулою евклідової відстані від еталонного до конкретного значення показників досліджуваних об'єктів. Перед конкретними розрахунками, коли елементами відстані є неспіввимірні одиниці показників, проводять нормування шляхом ділення значень показника еталонного об'єкта ($x_{j,n+1}$). Для кожного об'єкта розраховують відстань до еталону за формулою:

$$I_j = \left[\sum_{i=j}^n \left(1 - \frac{x_{ij}}{x_{j,n+1}} \right)^2 \right]^{\frac{1}{2}} \quad (3.2)$$

Ранжуючи значення I_j на зростання, отримуємо комплексну оцінку пріоритетності об'єктів.

Перед тим, як розрахувати інтегруючий показник, коригуємо значення показників. До системи показників включено: фондівіддача та матеріаломісткість основних засобів, матеріалівіддача, матеріаломісткість та оборотність матеріальних ресурсів, продуктивність праці, рентабельність капіталу та операційної діяльності.

Також необхідно врахувати коефіцієнт значущості. Крім того, чим менша відстань від еталону, тим краще функціонує підприємство. Цей коефіцієнт теж необхідно скоригувати так, щоб при зростанні значущості показника коефіцієнт значущості зменшувався. Досягається це діленням одиниці на відповідний коефіцієнт значущості [43]. Система показників для комплексного аналізу за даними ТОВ «Завод «Мікрони» та трьох ідентичних підприємств сфери металургії наведені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Показники ефективності діяльності підприємств
металургії за 2018 рік

Підприємство	Показники							
	Фондовіддача	Фондомісткість	Матеріаловіддача	Матеріаломісткість	Оборотність матеріальних ресурсів	Продуктивність праці	Рентабельність капіталу	Рентабельність операційної діяльності
1. Завод «Мікрони»	0,14	0,88	0,68	0,24	0,15	1	0,39	0,76
2. ПАК-ТРЕЙД	0,72	0,28	0,24	0,42	0,11	0,95	0,38	0,75
3. ВТОРСЕРВІС	0,35	0,65	0,17	0,79	0,09	0,72	0,45	0,68
4. ІНДКОМ	0,52	0,48	0,21	0,52	0,12	0,85	0,47	0,72
Коефіцієнт значущості	0,13	0,125	0,145	0,15	0,1	0,33	0,13	0,13

Розрахунок інтегруючого показника:

$$I = \sqrt{K_1(1 - a_1)^2 + K_2(1 - a_2)^2 + K_3(1 - a_3)^2 + K_4(1 - a_4)^2 + K_5(1 - a_5)^2 + \sqrt{K_6(1 - a_6)^2 + K_7(1 - a_7)^2 + K_8(1 - a_8)^2}}$$

$$I_1 = \sqrt{0,13(1 - 0,14)^2 + 0,125(1 - 0,88)^2 + 0,145(1 - 0,68)^2 + 0,15(1 - 0,24)^2 + \sqrt{0,1(1 - 0,15)^2 + 0,33(1 - 1)^2 + 0,13(1 - 0,39)^2 + 0,13(1 - 0,76)^2}} = 0,127$$

$$I_2 = \sqrt{0,13(1 - 0,72)^2 + 0,125(1 - 0,28)^2 + 0,145(1 - 0,24)^2 + 0,15(1 - 0,42)^2 + \sqrt{0,1(1 - 0,11)^2 + 0,33(1 - 0,95)^2 + 0,13(1 - 0,38)^2 + 0,13(1 - 0,75)^2}} = 0,153$$

$$I_3 = \sqrt{0,13(1 - 0,35)^2 + 0,125(1 - 0,65)^2 + 0,145(1 - 0,17)^2 + 0,15(1 - 0,79)^2 + \sqrt{0,1(1 - 0,09)^2 + 0,33(1 - 0,72)^2 + 0,13(1 - 0,45)^2 + 0,13(1 - 0,68)^2}} = 0,173$$

$$I_4 = \sqrt{0,13(1 - 0,52)^2 + 0,125(1 - 0,48)^2 + 0,145(1 - 0,21)^2 + 0,15(1 - 0,52)^2 + \sqrt{0,1(1 - 0,12)^2 + 0,33(1 - 0,85)^2 + 0,13(1 - 0,47)^2 + 0,13(1 - 0,72)^2}} = 0,134$$

$$I_1 = 0,127; I_2 = 0,153; I_3 = 0,173; I_4 = 0,134.$$

Отже, за результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду найкраще працювало підприємство Завод «Мікрони», оскільки відстань від еталону є найменшою (0,127).

3.2. Методика факторного аналізу ефективності діяльності підприємства металургійної промисловості

Будь-яке підприємство металургійної промисловості повинно постійно розглядати рух своїх активів, їх склад і стан, ефективність використання. Ця інформація дозволяє підприємству виявити шляхи і резерви підвищення ефективності використання основних засобів, а також, крім того, вчасно виявити і скоректувати негативні відхилення, які надалі можуть спричинити серйозні наслідки для успішної діяльності підприємства. Саме тому проблема підвищення ефективності використання основних засобів є настільки важливою для будь-якої організації. Адже неефективне використання призводить до скорочення обсягів виробництва або реалізації, що зменшує доходи підприємства, а, відповідно, позначається на прибутку[44].

Показники діяльності підприємства – продуктивність праці, фондівіддача, випуск продукції, зниження собівартості, економія капітальних вкладень поліпшуються при зростанні ефективності використання основних засобів і виробничих потужностей [2].

Серед підприємств металургійної галузі області ТОВ «Завод «Мікрони» характеризується удосконаленням якості основних виробничих засобів за рахунок упровадження інноваційних технологій виробництва чорних металів. Тому науково – практичний інтерес викликає оцінка ефективності використання його основних засобів.

У таблиці 3.4 репрезентовані дані про наявність основних засобів, їх склад і структуру на кінець року за первинною вартістю з 2014 по 2018 роки.

Таблиця 3.4

Динаміка структури основних засобів ТОВ «Завод «Мікрони», тис. грн.

Показники	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Основні засоби – усього, тис. грн.	2559	1548	1682	1549	2248
у т. ч.:					
виробничі	1791,3	1238,4	1345,6	1394,1	2023,2
невиробничі	767,7	309,6	336,4	154,9	224,8
Питома вага (будівлі, споруди і передатні пристрої), %	31,25	32,75	32,96	35,76	33,25
Питома вага (виробничі машини і устаткування), %	45,68	42,16	48,37	48,58	53,2
Питома вага (транспортні засоби), %	10,05	16,3	14,75	15,34	12,14
Інші основні засоби	13,02	8,79	3,92	0,32	1,41

Серед основних засобів найбільшу питому вагу у 2018 році мають виробничі машини і устаткування – 53,20 %. Загальна сума основних засобів з 2015 – 2018рр. збільшилася. Зниження питомої ваги невикористаних активів у структурі компенсувалося збільшенням виробничих засобів. Збільшення виробничих активів – позитивний момент для підприємства. У таблиці 3.5 наведено показники, які характеризують стан і рух основних засобів підприємства ТОВ «Завод «Мікрони».

Таблиця 3.5

Показники якості основних засобів ТОВ «Завод «Мікрони», тис. грн.

Показники	Формула	Роки				
		2014	2015	2016	2017	2018
Коефіцієнт зношення основних засобів на кінець року	Z_0/Φ_k	0,181	0,088	0,087	0,088	0,083

Коефіцієнт оновлення основних засобів	Φ_y/Φ_k	0,138	0,154	0,334	0,246	0,551
Коефіцієнт вибуття основних засобів	Φ_v/Φ_k	0,017	0,024	0,031	0,016	0,019

Φ_k - балансова вартість основних засобів;

Z_o - сума зносу основних засобів;

Φ_y - вартість уведених основних засобів;

Φ_v - вартість виведених основних засобів.

Рівень зношення основних виробничих засобів ТОВ «Завод «Мікрони», починаючи з 2014 р., зменшувався з 0,181 % до 0,083% у 2018 р. У 2018 коефіцієнт оновлення основних засобів досягає найвищого значення 0,551, це відбувається за рахунок активної частини основних засобів.

Для проведення факторного аналізу рентабельності, використаний прийом ланцюгові підстановки. Оскільки модель сформована тільки із однієї частки, то окремо кроки не виділялись, а умовно від значення певного кроку віднімалось значення попереднього кроку. Проведемо такий аналіз на основі даних ТОВ «Завод «Мікрони» за 2015 та 2018 рр.

Рентабельність основних засобів визначається за формулою 3.1.:

(3.1.)

$$R = \frac{\text{ЧП}}{\text{ОЗ}} * 100\%,$$

де ЧП – чистий прибуток;

ОЗ^- - середня вартість основних засобів.

Загальна зміна рентабельності основних засобів дорівнює:

$$\Delta R = R_{031} - R_{030} = 0,778 - 0,371 = 40,6\%$$

в тому числі під впливом змін:

- вартості основних засобів

$$\Delta R_{(OЗ)} = \left(\frac{ЧП_0}{OЗ_1} - \frac{ЧП_0}{OЗ_0} \right) * 100 = \left(\frac{835}{2248} - \frac{835}{1548} \right) * 100 =$$

$$= (0,53941 - 0,37144) * 100 = 16,79\%$$

- чистого прибутку

$$\Delta R_{(ЧП)} = \left(\frac{ЧП_1}{OЗ_1} - \frac{ЧП_0}{OЗ_1} \right) * 100 = \left(\frac{1748}{2248} - \frac{835}{2248} \right) * 100 =$$

$$= (0,77758 - 0,53941) * 100 = 23,81\%$$

Балансова перевірка результатів факторного аналізу:

$$\Delta R = R_{(OЗ)} + R_{(ЧП)} = 16,79 + 23,81 = 40,6\%$$

Тобто, загальна зміна рентабельності основних засобів ТОВ «Завод «Мікрони» дорівнює сукупному впливу факторів на зміну результативного показника.

За результати факторного аналізу, збільшення рентабельності основних засобів на 40,6% у 2018 році у порівнянні з 2015 роком обумовлено, зростанням чистого прибутку підприємства, за рахунок якого рентабельність збільшилась на 23,81% та за рахунок зменшення середньорічної вартості основних засобів, що збільшило рентабельність на 16,79%.

Перехід до ринкової економіки, вимагає збільшення ефективності виробництва на основі впровадження НТР, ефективних форм господарювання і управління виробництвом. Аналіз різних сторін господарської діяльності обґрунтовує економічні рішення, виявляє резерви виробництва, оцінює результати діяльності підприємства.

В процесі економічного аналізу кредиторської заборгованості економічні показники порівнюються з показниками минулих років, з

показниками інших підприємств, визначаються позитивні і негативні відхилення, динаміка змін, а також величина впливу факторів на показник, що аналізується.

Важливим етапом економічного аналізу є з'ясування виду залежності показника, що вивчається, від окремих факторів і визначення конкретного взаємозв'язку. Найпростішим функціональним зв'язком є пропорційна залежність між двома або більшою кількістю показників, коли певному значенню величини факторів відповідає цілком визначене значення аналізованого показника.

Важливе значення в проведенні аналізу кредиторської заборгованості має аналіз оборотності кредиторської заборгованості, який наведено в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Динаміка показників оборотності кредиторської ТОВ «Завод
«Мікрони» за 2014 – 2018 рр.

Показники	Формула	Роки					Відхилення			
		2014	2015	2016	2017	2018	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017
Оборотність кредиторської заборгованості, кількість разів	$K_3 = \frac{B}{ЗК}$	9,2	17,7	8,8	6,4	6,2	8,5	-8,9	-2,4	-0,2
Середній строк обороту кредиторської заборгованості, днів	$O_k = 3 \frac{60}{K_3}$	39	20	41	56	58	-19	21	15	1

K_3 — оборотність кредиторської заборгованості, кількість разів;

B — виручка від реалізації, тис. грн;

$ЗК$ — середня кредиторська заборгованість, тис. грн.

O_k — оборотність кредиторської заборгованості, днів.

Дані таблиці 3.6 свідчать про те, що кредиторська заборгованість в останні роки обертається в середньому 6-7 разів, або для їх обороту потрібно близько 56-58 календарних днів. Причому відбувається зменшення оборотності кредиторської заборгованості і збільшення строку одного обороту, що є негативною тенденцією.

Для повного аналізу кредиторської заборгованості необхідно провести її факторний аналіз з метою визначення впливу факторів на оборотність цього показника. Отже, зміна кредиторської заборгованості за останні два роки змінилася під впливом:

- виручки від реалізації послуг

$$\Delta K_{ЗВ} = \left(\frac{B_0}{Зк_1} - \frac{B_0}{Зк_0} \right) * 100 = \left(\frac{27234}{9417} - \frac{27234}{10412} \right) * 100 =$$

$$= (2,89200 - 2,61563) * 100 = 27,63\%$$

- середня кредиторська заборгованість

$$\Delta K_{Зк} = \left(\frac{B_1}{Зк_1} - \frac{B_0}{Зк_1} \right) * 100 = \left(\frac{31792}{10412} - \frac{27234}{10412} \right) * 100 =$$

$$= (3,05339 - 2,61563) * 100 = 43,77\%$$

Підводячи підсумки зроблених розрахунків, можна зауважити, що оборотність кредиторської заборгованості на ТОВ «Завод «Мікрони» в 2018 році зменшилася на 0,2, в тому числі за рахунок збільшення виручки на 27,63% та за рахунок зростання середньої кредиторської заборгованості на 43,77%. Тобто фактор середньої кредиторської заборгованості мав більший вплив ніж обсяг наданих послуг (виручки).

Для кращого розуміння фінансового стану підприємства, розглянемо факторний аналіз рентабельності власного капіталу, формула якого розглянута на схемі 3.1, де

$$P_{вк} = \frac{ЧП}{ВК}$$

Схема 3.1. Факторна модель рентабельності власного капіталу

ЧП – чистий прибуток;

ВК – власний капітал;

А – активи;

ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

МК – мультиплікатор капіталу;

ОА – оборотність активів.

Вихідні дані для розрахунку розглянутих факторів на рівень рентабельності власного капіталу наведено у таблиці 3.7.

Результати розрахунків зміни рівня рентабельності власного капіталу наведено методом ланцюгових підстановок нижче.

$$P_{ек(ЧП)} = 0,06 * 1,819 * 1,248 = 0,136$$

$$P_{ек(ОА)} = 0,067 * 1,23 * 1,960 = 0,162$$

$$P_{ек(МК)} = 0,067 * 3,053 * 0,71 = 0,145$$

Таблиця 3.7

Динаміка показників для факторного аналізу рентабельності власного капіталу ТОВ «Завод «Мікрони» за 2014 та 2018 рр.

Показники	Роки	Відхилення
-----------	------	------------

	2014	2018	
Чистий дохід від реалізації	9934	31792	21858
Власний капітал	4377	5313	936
Активи	5461	10412	4951
Прибуток	29	2129	2100
Чиста рентабельність	0,003	0,067	0,06
Оборотність активів	1,819	3,053	1,23
Мультиплікатор капіталу	1,248	1,960	0,71
Рентабельність власного капіталу	0,007	0,401	0,39

Результати аналізу рівня рентабельності власного капіталу показали, що рівень рентабельності власного капіталу у 2018 році склав 0,401, порівняно з 2014 роком він збільшився на 0,39. На це вплинули такі фактори: зміна чистої рентабельності збільшило рівень рентабельності власного капіталу на 0,136, зміна оборотності активів також збільшило рівень рентабельності власного капіталу на 0,162, також до збільшення призвело зростання мультиплікатора капіталу на 0,145.

Можна зробити висновок про те, що досліджуване товариство має суттєві резерви зростання рентабельності власного капіталу за рахунок змін частки чистого прибутку у прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, співвідношення прибутку від звичайної діяльності до оподаткування до прибутку від реалізації продукції (відсотковий тягар) та зміни фінансової залежності.

3.3. Напрями вдосконалення аналізу ефективності діяльності промислового підприємства

Кожне промислове підприємство потребує проведення порівняльного аналізу фінансово-господарського стану, який, насамперед, дозволяє виявити тенденції, диспропорції та нерівномірність розвитку, визначити індикатори стану, які використовують для побудови

інтегральних індексів, що характеризують рівень розвитку, конкурентоспроможності та фінансово-економічної безпеки підприємств.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що необхідною умовою успішного функціонування підприємства є постійна розробка методів адаптації діяльності промислових підприємств до умов зовнішнього середовища, яке є несприятливим в теперішній час для покращення фінансової стабільності підприємств. Керівництву підприємств за допомогою методів фінансового аналізу необхідно виявляти слабкі сторони в управлінні фінансовою діяльністю підприємств, та розробляти напрямки їх усунення.

Всі заходи підвищення ефективності функціонування підприємств можна звести до трьох напрямків, які значено на рисунку 3.1.

Рисунок 3.1. Напрямки підвищення ефективності функціонування промислового підприємства

Важливим аспектом при функціонуванні підприємств металургійної промисловості є основні засоби. Зазвичай виділяється два основних напрями підвищення ефективності використання: інтенсивні та екстенсивні. До інтенсивних напрямів підвищення ефективності

використання основних засобів можна віднести: механізація та автоматизація виробництва; технічне переозброєння та модернізація; удосконалення технологічних процесів; скорочення тривалості операційного циклу виробництва; застосування прогресивних форм організації та управління виробництвом; підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня промислово-виробничого персоналу.

В свою чергу до екстенсивних напрямів підвищення ефективності використання можна віднести наступні: скорочення простоїв обладнання внаслідок своєчасного забезпечення сировиною, матеріалами, напівфабрикатами та підвищення якості ремонтів та обслуговування обладнання; збільшення кількості машино-змін роботи обладнання та скорочення кількості устаткування, що не працює; введення додаткового обладнання [45].

Підприємства металургійної галузі повинні постійно контролювати процес використання внутрішніх факторів через розробку та послідовну реалізацію власної програми підвищення ефективності діяльності, а також враховувати вплив на неї зовнішніх факторів. Ефективність господарської діяльності характеризується порівняно невеликим колом показників, але на кожен з них впливає ціла система факторів[46].

Серед напрямків дії та використання головних внутрішніх і зовнішніх чинників підвищення ефективності діяльності підприємств даної галузі, можна виділити:

- технологічні нововведення, особливо сучасні форми автоматизації та інформаційних технологій, справляють найістотніший вплив на рівень і динаміку ефективності виробництва продукції (надання послуг);
- матеріали та енергія позитивно впливають на рівень ефективності діяльності, якщо розв'язуються проблеми ресурсозбереження, зниження матеріаломісткості та енергоємності продукції раціоналізується управління запасами матеріальних ресурсів і джерелами постачання;

- основним джерелом і визначальним чинником зростання ефективності діяльності є працівники, підвищення продуктивності праці яких багато в чому зумовлюються дійовим мотиваційним механізмом на підприємстві, підтриманням сприятливого соціального мікроклімату в трудовому колективі [47].

Таким чином, першочерговим завданням підвищення ефективності діяльності підприємства є удосконалення системи управління. Успішна реалізація стратегії розвитку підприємства передбачає здійснення результативної, ефективної та конкурентоспроможної господарської діяльності. Основні чинники підвищення ефективності роботи підприємства полягають в підвищенні його технічного рівня, вдосконаленні управління, організації виробництва і праці, зміні обсягу та структури виробництва, поліпшенні якості природних ресурсів тощо. Лише вміле використання всієї системи названих чинників може забезпечити достатні темпи зростання ефективності виробництва.

Дослідження показали, що існуючі підходи до оцінювання ефективності управління діяльністю підприємства не дозволяють розглядати ефективність як комплексну характеристику управління діяльністю. Це пов'язано з тим, що кожен з розглянутих підходів не враховує впливу всіх чинників функціональних підсистем.

Вибір конкретного методу для оцінювання ефективності управління діяльністю підприємства визначається наступними критеріями: виявлення слабких сторін, різноманітність показників, кількість аналітиків, витрати часу, фінансові витрати, рівень об'єктивності, доступність використання, оперативність застосування, поширеність застосування, доступність програмного продукту, достовірність результатів

Запропонована послідовність оцінювання ефективності функціонування промислових підприємств дозволить об'єктивно та комплексно проаналізувати ефективність та виявити резерви його удосконалення.

Аналіз ефективності діяльності підприємства складний процес, тому, щоб повноцінно проаналізувати діяльність підприємства, зробити вірні висновки про його стан, необхідно розглядати всі ці показники в сукупності. Адже якщо той або інший показник залежить від іншого прямо або побічно, його значення змінюється. Показники, що характеризують підприємство, необхідно аналізувати як порівняльну динаміку. Оптимальним періодом для порівняння показників вважається відрізок часу 5 років. Саме за цей час можна чітко відстежити ту або іншу динаміку, виявити певні закономірності й сформулювати план дій по усуненню існуючих відхилень.

Слід також зазначити, що використання для оцінки результативності роботи підприємства тільки фінансових показників не дозволить заздалегідь діагностувати багато проблем, наприклад зниження якості продукції, що випускається, рівень обслуговування клієнтів, ефективність керування персоналом, тому застосування нефінансових показників мають велике значення для визначення ефективності діяльності підприємства.

Збалансована системи показників, розроблена Р. С. Капланом і Д. П. Нортоном, яку можна подати як структуру, що дозволяє розширити можливості визначення, оцінки і контролю над ефективністю функціонування підприємства, легко трансформується та поєднує як фінансові, так і нефінансові показники.

В цілому збалансована системи показників представляє інтерес для вітчизняних підприємств, оскільки забезпечує вирішення основного завдання: комплексну ув'язку стратегії підприємства з оперативним і поточним управлінням та підвищити його ефективність функціонування. Вона є загальною моделлю функціонування діяльності підприємства як системи, що дозволяє: розробити стратегію розвитку організації; донести розроблену стратегію до кожного рівня компанії; адаптувати або трансформувати під неї систему організації діяльності; спроектувати цілі; забезпечити систему контролю досягнення стратегічних цілей.

Узагальнюючи, можна зазначити, що збалансована система показників надає організації зовсім новий інструмент управління, який дає змогу переводити бачення організації та її стратегію в набір взаємозв'язаних збалансованих показників, що оцінюють критичні фактори не тільки поточного, а й майбутнього розвитку організації.

Висновки до розділу 3

Проведений аналіз показує, що зростання обсягів активів ТОВ «Завод «Мікрони» значно більше за зростання чистого прибутку підприємства після оподаткування. Тобто, експлуатація введених нових основних засобів на підприємстві потребує вищого рівня технологічних витрат собівартості.

Аналіз характеристик стану основних засобів в необоротних активах ТОВ «Завод «Мікрони» за 2014 -2018 роки, показав, що коефіцієнт оновлення основних засобів протягом досліджуваного періоду зростає, тобто на підприємстві реалізується програма інвестування в розвиток виробництва.

Проведена економічна діагностика діяльності ТОВ «Завод «Мікрони» оцінка показників його фінансового стану за 2014 -2018 роки виявила ряд наступних ефектів в діяльності підприємства:

- відсутність моментальної ліквідності та платоспроможності;
- підвищення у 2018 році рентабельності роботи підприємства відбулося за рахунок росту оборотності активів та валюти балансу;
- підвищення темпів росту дебіторської заборгованості за відпущену продукцію та зменшення оборотності кредиторської заборгованості з одночасним збільшенням строку одного обороту погіршує ефективність діяльності підприємства;

Оскільки сума власних коштів перевищує позичені, то це вказує на те, що підприємство має стійкий фінансовий стан і відносно не залежить від зовнішніх джерел.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що необхідною умовою успішного функціонування підприємства є постійна розробка методів адаптації діяльності промислових підприємств до умов зовнішнього середовища, яке є несприятливим в теперішній час для покращення фінансової стабільності підприємств. Аналіз ефективності діяльності підприємства складний процес, тому, щоб повноцінно проаналізувати діяльність підприємства, зробити вірні висновки про його стан, необхідно розглядати всі ці показники в сукупності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідивши теоретичні та практичні засади організації та методики аналізу ефективності діяльності промислового підприємства, можна

виділити основні чинники підвищення ефективності роботи підприємств металургійної галузі. Вони полягають в підвищенні технічного рівня підприємства, вдосконаленні управління, організації виробництва і праці, зміні обсягу та структури виробництва, поліпшенні якості природних ресурсів тощо. Підвищення ефективності є можливим лише за умови формування якісної системи менеджменту, що в свою чергу передбачає встановлення жорстких вимог до керівників усіх рівнів.

Ефективність у діяльності підприємства являє собою величину, яка характеризує результат виробництва або впровадження інновацій. Може проявлятися в зростанні прибутку, зниженні собівартості, зростанні випуску продукції. Вплив факторів за рівнем господарювання передусім призводить до аналізу діяльності суб'єкта господарювання на макрорівні.

Управління ефективністю діяльності промислового підприємства необхідно розглядати як систему, яка складається з певної кількості елементів, а досягати успіху вона може лише за умов скоординованих дій її складових, правильно обраних методів управління, програми мотивацій та механізму управління ефективністю діяльності підприємства.

Ефективність підприємства – це критерій, який визначаються відношенням досягнутого підприємством результату до здійснених витрат. Підхід до визначення показників оцінки ефективності діяльності підприємства на основі стратегічного планування вважається у наш час найбільш перспективним. Зазначимо, що в основі оцінки ефективності функціонування господарюючого суб'єкта, як правило, лежать методи фінансовоекономічного аналізу, які на сьогодні набули найбільшого поширення. Незважаючи на різні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства, загальною рисою всіх шкіл є використання аналітичних коефіцієнтів для отримання оперативної, наочною і простої оцінки ефективності функціонування і розвитку господарюючого суб'єкта.

Аналіз майнового стану ТОВ «Завод «Мікрони» засвідчив, що величина активів підприємства зросла у 2018 р., порівняно з 2017 р., на

995,0 тис. грн. Так, зростання величини активів у 2018 р. відбулось за рахунок збільшення вартості основних засобів (на 699,0 тис. грн.). Також протягом усього досліджуваного періоду спостерігається збільшення вартості оборотних активів. В структурі пасивів у 2014-2017 рр. найбільша частка припадала на власний капітал, а у 2018 р. – на короткострокові кредити банків.

Згідно проведеного аналізу, чистий дохід від реалізації продукції підприємства зростає протягом усього періоду, так у 2018 році збільшився на 21 858,0 тис. грн., порівняно з 2014 роком. Собівартість реалізованої продукції мала подібну динаміку, проте величина валового прибутку підприємства зменшилася у 2017 році, порівняно з 2016 р. та становила відповідно 5 871,0 тис.грн. і 7 199,0 тис. грн. Максимальне значення чистого прибутку підприємства становить у 2016 році, а саме 3 020 тис. грн. Також слід зазначити, що збільшення витрат підприємства негативно впливає на його фінансовий стан.

Далі наведемо організаційно-економічні заходи для підвищення ефективності діяльності ТОВ «Завод «Мікрони»:

- 1) удосконалення структури основних засобів підприємства
- 2) зменшення витрат на виготовлення рекламної продукції: оскільки продукція підприємства виготовляється конкретних покупців, рекламні витрати варто звести до мінімуму;
- 3) створення оптимальних обсягів виробничих запасів;
- 4) інші витрати варто планувати та контролювати перевищення плану витрат;
- 5) стимулювання збуту продукції;
- 6) підприємство має стежити за тим, щоб не виникало будь-яких організаційних та економічних перешкод між виробництвом продукції (наданням послуг та окремими стадіями маркетингових досліджень);

7) зменшення кредиторської та дебіторської заборгованості, адже існує ймовірність її не повернення.

Основна увага в процесі формування та реалізації діяльності ТОВ «Завод «Мікрони» повинна бути приділена не стільки показникам росту суб'єкта господарювання, скільки показникам його розвитку. Під плановим критерієм, у даному випадку, пропонується розуміти ту ціль, що ставить перед собою підприємство, реалізація якої в повному обсязі забезпечить ріст ефективності його функціонування. Практика господарювання аналізованого підприємства показала, що ніхто, крім самого підприємства, не зможе забезпечити високої віддачі в плануванні ефективності виробництва, оскільки тільки на ньому лежить відповідальність за формування планів із зазначенням варіантів розвитку підприємства.

З метою удосконалення аналізу господарської діяльності ТОВ «Завод «Мікрони» та її реалізації необхідно використовувати один з найвідоміших і успішних методів стратегічного управління організацією - збалансовану систему показників. Для ТОВ «Завод «Мікрони», використовуючи дану систему, необхідно розробити таку стратегію, яка буде складатися з комплексу технічних, організаційних, планово-економічних і соціальних заходів підвищення ефективності господарської діяльності підприємства. Також потрібно здійснювати проектування, освоєння нової і підвищення якості існуючої продукції, що виготовляється; планування впровадження прогресивної технології механізації та автоматизації виробництва; планування заходів щодо вдосконалення управління, систем планування і організації виробництварозробка плану модернізації та заміни застарілого обладнання, оснащення та інструменту, плану використання виробничих засобів, технікоекономічного рівня виробництва і продукції, що випускається.

Збалансована система показників на основі використання випереджаючих показників дозволить виявляти та усувати недоліки у

діяльності підприємства ще до того, як їх наслідком буде погіршення фінансових показників; надасть можливість за необхідності оперативно коригувати управлінські рішення у процесі діяльності; дасть змогу за допомогою нефінансових показників розглядати діяльність підприємства у розрізі створення вартості, результатом чого стане підвищення конкурентоспроможності українських підприємств та, що найголовніше, зробить діяльність підприємства більш прозорою для закордонних і вітчизняних партнерів (особливо інвесторів).

В теперішній час підвищення ефективності роботи металургійної промисловості привертає все більшої уваги до себе. Підприємства даної галузі потребують модернізації виробництва в цілому, доказом чому є проведений аналіз ефективності використання основних засобів.

В свою чергу, основні чинники підвищення ефективності роботи підприємств металургійної промисловості полягають в підвищенні його технічного рівня, вдосконаленні управління, організації виробництва і праці, зміні обсягу та структури виробництва, поліпшенні якості природних ресурсів. Лише вміле використання всієї системи названих чинників може забезпечити достатні темпи зростання ефективності виробництва. Адже саме металургійна галузь є перспективною та зуміє підняти економіку України на новий рівень розвитку, що в свою чергу зробить її стійкою і непохитною перед рядами задач, що постануть перед нею.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ширко О.Є. Методика аналізу фінансових результатів підприємства / О.Є. Ширко// Формування ринкових відносин в Україні. - 2014. - № 12 (36). - С. 78-84.
2. Андрійчук В.Г. Економіка підприємства : [підручник] / В.Г. Андрійчук ; 2-ге вид., доп., перероб. – К. : КНЕУ. – 2014. – 624 с/
3. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності промислових підприємств: теорія, методика, аналіз : [монографія] / В.Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ. – 2015.– 292 с.
4. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія : [підручник] /В.Д. Базилевича ; 7-е вид., стер. – К. : Знання-Прес, 2008.– 719 с.
5. Друкер П. Менеджмент.: Друкер П., Макьярелло Ф., Джозеф А. Пер. с англ.. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2010. – 704 с.
6. Друкер П. Управление, нацеленное на результаты : [пер. с англ.] / П. Друкер. –Москва : Технол. шк. бизнеса, 2014. – 191 с.
7. Петренко И.Я. Экономика промышленного производства /И.Я. Петренко, П.И. Чужинев. – Алма-Ата : Кайнар, 2012. – 560 с.
8. Цал-Цалко Ю. С. Економіка підприємства :навч. посіб. / Ю. С. Цал-Цалко, Б. І. Холод.– Житомир : ЖГП, 2012. – 388 с.
9. Левицька І. В. Економічна ефективність виробництва підприємств промисловості: автореф. дис. На здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / І. В. Левицька. – Київ, 2014. – 20 с.
10. Герчикова И. Н. Менеджмент: Учебник / И. Н. Герчикова – [4-е изд.]. – М.: Юнити-Дана, 2010. – 371 с.
11. Каплан Р. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию / Р. Каплан, Д. Нортон; пер. С англ.. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Олимп-Бизнес, 2004. – 320 с.
12. Батанова Т. В. Методологічні аспекти розробки системи збалансованих показників діяльності підприємства / Т. В. Батанова. // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – №3. – С. 79-83.

13. Коріненко В.А. Методичний підхід до аналізу ефективності організаційно-економічного механізму управління підприємством / В.А.Коріненко // Ефективна економіка. – 2016. - № 4. - С. 179.
14. Наумов О.Б. Визначення економічної ефективності виробництва за узагальнюючими показниками / О.Б. Наумов // Економіка АПК. – 2000. – № 5. – С. 39-42.
15. Суліма Н.М. Економіка і фінанси підприємства/ Степасюк Л.М., Величко О.В. / підручник. Київ: Компринт, 2015. 465 с.
16. Отенко В.І. Формування аналітичного інструментарію оцінки ефективності діяльності підприємства / В.І. Отенко // Бізнес Інформ. - 2013. - № 5. - С. 232-237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/binf_2013_5_42.pdf
17. Калетнік Г.М. Організаційно-економічні засади підвищення ефективності виробництва промислових підприємств / Калетнік Г.М., Старосуд В.І., Амонс С.Е. / Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 10. С. 10.
18. Стыров М.М. Финансовые ресурсы промышленных предприятий: теория, анализ, управление. Сыктывкар, 2012. - 164 с.
19. Савченко Т.І. Організаційно-економічний механізм управління підприємством / Т.І. Савченко // Науковий вісник РДГУ. – 2016. – Вип.7(120). – С. 6-12.
20. Петров Й.О. Економіка виробничого підприємства / Й.О. Петров // Стратегічне управління. — 2014. — № 10. — С. 9-16.
21. Щурик О.М. Формування організаційно-економічного механізму управління підприємством: теоретичний аспект / О.М. Щурик // Економічна думка. – 2017. - № 4. – С. 7-9.
22. Українська металургія: сучасні виклики та перспективи розвитку: монографія / Амоша О.І., Большаков В.І., Мінаєв О.А., Залознова Ю.С., Збаразька Л.О., Макогон Ю.В. — Д: НАН України, Інститут економіки промисловості, 2013. — 114 с.

23. Всесвітня асоціація сталі (World Steel Association) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.worldsteel.org/statistics/statisticsarchive/yearbookarchive.htm>
24. Полькіна А. С. Аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку металургії / А. С. Полькіна. // Управління розвитком. – 2018. – С. 134–137
25. Державна служба статистики України. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
26. Чернобровкіна С. В. Сучасний стан та проблеми металургійної та машинобудівної промисловості України / С. В. Чернобровкіна. // Вісник НТУ "ХПІ". – 2015. – С. 62–68
27. Транченко Л. В. Проблеми удосконалення організаційно-економічного механізму управління підприємством в сфері металургії / Л. В. Транченко, Ткаченко Л. О./ Стаття, Київ, 2017
28. Податковий кодекс України Кодекс ВРУ від 02.12.2010 № 2755-VI - [Електронний ресурс] - zakon.rada.gov.ua/go/2755-17
29. Господарський кодекс України Кодекс ВРУ від 16 січня 2003 року № 436-IV - [Електронний ресурс] - <http://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>
30. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України. Постанова ВРУ 16.06.1999 №996-XIV - [Електронний ресурс] - <http://zakon.rada.gov.ua/go/996-14>
31. Козловський В. О. Організація виробництва. Навчальний посібник / Козловський В. О. Частина 1. Видання 2-е, доповн. і перероб. – Вінниця: ВНТУ, 2015. – 154 с.
32. Гордополов В.Ю. Аналіз господарської діяльності: Опорний конспект лекцій / В.Ю. Гордополов, В.Д. Гоцуляк, - 2017р. - 95 с.
33. Китайчук Т. Г. Особливості різних систем аналізу активів / Т. Г. Китайчук, В. Г. Душкевич / Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(3). - С. 293-298. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10\(3\)_50.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10(3)_50.pdf).

34. Мних Є.В. Фінансовий аналіз: підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш - К. : Київ. КНТЕУ, 2014 р.- 164 с.
35. Лучко М.Р. Аналіз та оцінка ефективності діяльності підприємства / Лучко М.Р., Десятнюк О.М. – практ. посіб. – Т.: Горлиця, 2008. – 50с.
36. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств / М.Я. Коробов. – посібн. – К. : Т-во “Знання”, КОО, 2009. – 347 с.
37. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз / К.В. Ізмайлова. – навч. посіб. – К.: МАУП, 2016. – 152 с.
38. Лучко М.Р., Економічний аналіз / Р.М. Лучко, С.М.Жукевич, А.І. Фаріон 3-тє видання, доповнене- Економічний аналіз - ТНЕУ, –2016 –304с.
39. Болюх М. А. Економічний аналіз / Фінансовий аналіз/ Болюх М. А., Бурчевський В.З/ Навчальний посібник / [Електронний ресурс] - <http://studentbooks.com.ua/content/view/167/39/1/2/>
40. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання / О.О.Терещенко// Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2013.
41. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств : Підручник /А. М. Поддєрьогін , М.Д. Білик , Л.Д. Буряк та ін.. ; Кер. Кол. Авт..і наук. Ред..проф. А.М. Поддєрьогін.- 5-те вид., перероб. Та допов. – К.: КНЕУ , 2014.-546 с.
42. Ловська І.Д. Оцінка ефективності діяльності промислових підприємств / І.Д. Ловська // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю та аналізу. – 2012. – №3(24). – С. 299-304.
43. Барабаш Н.С. Аналіз господарської діяльності: Навч. посібник / Н.С.Барабаш - К.: КНТЕУ, 2005. – 211 с.

44. Кириченко О. О. Дослідження розвитку та аналіз металургійної діяльності України / О. О. Кириченко. // Сталий розвиток економіки. – 2012. – С. 34–39.
45. Пінчук Т.А. Особливості впливу факторів на організаційну структуру підприємства / Т.А. Пінчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – №10(4). – С. 36-40.
46. Погорелов С.М. Дослідження шляхів підвищення ефективної діяльності підприємств / С.М. Погорелов, О.В. Леденко О.В., О.А. Матяш // Вісник НТУ «ХПІ». – 2015. – №26(1135). – С. 76-82.
47. Кулик І. М. Сучасний стан та основні фактори розвитку металургії в Україні / І. М. Кулик. // Бізнесінформ. – 2018. – С. 116–121.
48. Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства // Є. В. Мних: Підручник - Київ: КНТЕУ, 2008.
49. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підручник. /П.Я. Попович - Стаття: Економічна думка - 2007.
50. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства.: Навчальний посібник. / Г.В. Савицька - 2-ге вид., виправлене і доповнене. - К.: Знання, 2014.
51. Ткаченко Н.М. Аналіз ефективності діяльності промислового підприємства./ Н.М. Ткаченко - Стаття № 162 - К.: Алерта, 2016.
52. ТОВ «Завод «Мікрони» // Офіційний сайт. – URL: <http://microny.com.ua>
53. Денисенко А.П. Інноваційний розвиток промисловості України / М. П. Денисенко, О. І. Волков, А. П. Гречан. – К.: КНТ, 2015. – 648 с.
54. Малицький А. А. Організаційно-економічний механізм управління підприємством: сутність та структура/ Малицький А. А. // Оргкомітет МНПІК. – Київ, 2016.

55. Скалюк Р.В. Ефекти та ефективність діяльності промислових підприємств. /Р.В.Скалюк, О.В.Декалюк. Стаття №1, Вісник ХНУ, 2012р.
56. Чубка О. М. Оцінка методичних підходів до аналізу ефективності промислових підприємств / О. М. Чубка, О. М. Рудницька // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2017. – № 640 : Проблеми економіки та управління.
57. Куценко А. В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємства: монографія / А. В. Куценко. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. - 205 с.
58. Транченко Л. В. Проблеми удосконалення організаційно-економічного механізму управління підприємством / Л.В. Транченко, Л. О. Баластрик // Теоретичні та прикладні питання економіки : зб.наук. праць. - Київ, 2015. - Вип. 7. - С. 188-195.
59. Холод З.М. Методика фінансового аналізу діяльності підприємств різних організаційно-правових структур України. / Холод З.М., Чорняк О.З. -Львів: Фенікс, 2008 . — 395 с.
60. Колосок В.О. Порівняння ефективності діяльності підприємств металургійних корпоративних структур України / В.О. Колосок, М.С. Верескун, К.Д Дроботіна, Ю.О. Угровата // Схід. — 2012. — № 1 (115). — С. 43-49.
61. Собкевич О. В. Інноваційний розвиток промисловості як складова структурної трансформації економіки України/ О. В. Собкевич, А. І. Сухоруков, А. В. Шевченко, С. Л. Воробйов - URL: http://www.niss.gov.ua/public/File/2013_table/1029_dok.pdf.
62. Сталінська О.В. Оцінка ефективності розвитку металургійних підприємств / Вісник ДНУ // №71- 2010 р.

ДОДАТКИ

Динаміка показників фінансово-господарської діяльності «Завод «Мікрони» за 2014-2018рр.

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення, (+,-)				Відхилення, %			
	рік	рік	рік	рік	рік	2018/ 2014	2018/ 2015	2018/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2014	2018/ 2015	2018/ 2016	2018/ 2017
Чистий дохід від реалізації	9934,0	18486,0	26420,0	27234,0	31792,0	21858,0	13306,0	5372,0	4558,0	220,0	72,0	20,3	16,7
Собівартість реалізації	8856,0	14967,0	19221,0	21363,0	24299,0	15443,0	9332,0	5078,0	2936,0	174,4	62,4	26,4	13,7
Валовий прибуток	1078,0	3519,0	7199,0	5871,0	7493,0	6415,0	3974,0	294,0	1622,0	595,1	112,9	4,1	27,6
Інші операційні доходи	859,0	1456,0	1500,0	1729,0	1233,0	374,0	-223,0	-267,0	-496,0	43,5	-15,3	-17,8	-28,7
Інші операційні витрати	529,0	1249,0	1912,0	1531,0	2061,0	1532,0	812,0	149,0	530,0	289,6	65,0	7,8	34,6
Фінансові результати від операційної діяльності:													
Інші витрати	1379,0	2891,0	3104,0	2844,0	4536,0	3157,0	1645,0	1432,0	1692,0	228,9	56,9	46,1	59,5
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	29,0	835,0	3683,0	2062,0	2129,0	2100,0	1294,0	-1554,0	67,0	7241,4	155,0	-42,2	3,2
Податок на прибуток від звичайної діяльності		149,0	663,0	371,0	384,0	384,0	235,0	-279,0	13,0	100,0	157,7	-42,1	3,5
Фінансові результати від звичайної діяльності													
Чистий прибуток	24,0	686,0	3020,0	1691,0	1745,0	1721,0	1059,0	-1275,0	54,0	7170,8	154,4	-42,2	3,2

Додаток Ж

Огляд нормативно-законодавчої бази з аналізу ефективності діяльності підприємства

№ з/п	Назва нормативного акту, рік прийняття	Основний зміст
	Конституція України. Постанова ВРУ від 28.06.1998р.	Основний Закон України, встановлює права і свободи громадян України
	Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року	Встановлює правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності
	Податковий Кодекс Затверджений ВР від 02.12.2011 № 2755-VI зі змінами і доповненнями	Визначає хто відноситься до платників податку, об'єкт оподаткування, порядок визначення доходів та їх склад, доходи, що не враховуються для визначення об'єкта оподаткування, порядок визнання доходів та інше.
	Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність", затверджений Постановою Верховної Ради України від 16.07.99р. №996-XIV	Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні
	Закон України "Про власність". Постанова ВРУ від 26.03.91р. №885-12	Регулює відносини власності на території України
	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Баланс", затверджений наказом Міністерства фінансів України 31.03.99р. №87	Положенням (стандартом) визначаються зміст і форма балансу та загальні вимоги до розкриття його статей.
	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", затверджений наказом Міністерства фінансів України 20.01.01р. №47/5238.	Положення визначає методичні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток і її розкриття в фінансовій звітності

Продовження додатку Ж

<p>Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати", затверджене наказом міністерства фінансів України від 31.03.99р. №87.</p>	<p>Положення визначає зміст і форму Звіту про фінансові результати, а також загальні вимоги до розкриття його статей</p>
<p>Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 24.05. 1995 N88</p>	<p>Положення визначає основні вимоги та правила щодо документального забезпечення записів у бухгалтерському обліку</p>
<p>П(С)БО 15 "Доходи". Наказ Мінфіну від 29.11.99 р. №290</p>	<p>Визначає визнання і класифікацію доходів, оцінку доходів, розкриття інформації про доходи в примітках до фінансової звітності.</p>
<p>П(С)БО 16 "Витрати". Наказ Мінфіну від 31.12.99 р. №318</p>	<p>Описує порядок визнання витрат, їх склад і розкриття інформації про витрати в примітках до фінансової звітності.</p>
<p>План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу та господарських операцій підприємств та організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11. 1999 р. № 291</p>	<p>Встановлює призначення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та фактів фінансово-господарської діяльності підприємств</p>

Огляд спеціальної літератури з аналізу ефективності діяльності підприємства

<i>№ п/п</i>	<i>Назва підручника , автор, рік видання</i>	<i>Короткий зміст</i>
1.	Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності промислових підприємств: теорія, методика, аналіз : [монографія] / В.Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ. – 2015.– 292 с.	У Розділі 2 визначено поняття ефективності діяльності підприємства, у Розділі 3 розглянуто питання організації аналізу підприємства, оцінку ефективності діяльності.
2.	Мних С.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Підручник - Київ: КНТЕУ, 2008.	У Розділі 4, виділено параграф щодо аналізу ефективності використання основних засобів на підприємстві[48].
3.	Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підручник. - Т.: Економічна думка, 2007.	Висвітлюються питання щодо аналізу ефективності діяльності суб'єктів господарювання, його особливості в сучасних умовах економіки [49].
4.	Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства.: Навчальний посібник. - 2-ге вид., виправлене і доповнене. - К.: Знання, 2014.	Глава 6 присвячена аналізу ефективності використання матеріальних активів підприємства. Зокрема, визначено завдання та інформаційне забезпечення аналізу, особливості аналізу використання основних засобів тощо [50].
5.	Маліна І. П. Облік основних засобів / Стаття: особливості та практичне застосування обліку ОЗ /2017р.	Розглянуто поетапний облік основних засобів в умовах інформаційних систем та частково аналіз матеріальних активів.
6.	Коріненко В.А. Методичний підхід до аналізу ефективності організаційно-економічного механізму управління підприємством/В.А.Коріненко. – 2016. - № 4. - С. 179.	Розглянуто підходи до аналізу ефективності діяльності підприємства та розвиток теоретичних положень щодо удосконалення методик ефективності діяльності підприємств

Продовження додатку 3

7.	Ткаченко Н.М. Аналіз ефективності діяльності промислового підприємства./ Стаття. -№ 162. - К.: Алерта, 2016.	Розглянуто нормативні джерела з аналізу ефективності діяльності, організації аналізу ефективності діяльності та оцінка [51].
8.	Левицька І. В. Економічна ефективність виробництва підприємств промисловості: автореф. дис. «Економіка, організація і управління підприємствами» / І. В. Левицька. – Київ, 2014. – 20 с.	Розглянуто розвиток теоретичних положень щодо економічної ефективності промислового підприємства, сутності даного поняття та методика проведення аналізу.

Динаміка економічного потенціалу Завод«Мікрони» за 2014-2018рр.

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення, (+,-)				Відхилення, %			
	рік	рік	рік	рік	рік	2018/ 2014	2018/ 2015	2018/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2014	2018/ 2015	2018/ 2016	2018/ 2017
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
АКТИВ													
I. Необоротні активи													
Нематеріальні активи	19,0	29,0		560,0		-19,0	-29,0	0,0	-560,0	-100,0	-100,0	0,0	-100,0
Основні засоби	2559,0	1548,0	1682,0	1549,0	2248,0	-311,0	700,0	3930,0	699,0	-12,2	45,2	33,7	45,1
Усього за розділом I	2594,0	1577,0	1682,0	2109,0	2248,0	-346,0	671,0	3930,0	139,0	-13,3	42,5	33,7	6,6
II. Оборотні активи													
Виробничі запаси	423,0	624,0	1349,0	1965,0	1277,0	854,0	653,0	2626,0	-688,0	201,9	104,6	-5,3	-35,0
Готова продукція	680,0	10,0		1125,0	811,0	131,0	801,0	811,0	-314,0	19,3	8010,0	100,0	-27,9
Незавершене виробництво	620,0					-620,0	0,0	0,0	0,0	-100,0	100,0	0,0	0,0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	632,0	2068,0	5411,0	3603,0	5680,0	5048,0	3612,0	11091,0	2077,0	798,7	174,7	5,0	57,6
Дебіторська заборгованість за бюджетом	219,0	159,0	528,0	461,0	159,0	-60,0	0,0	687,0	-302,0	-27,4	0,0	-69,9	-65,5
у т.ч. з податку на прибуток	46,0	8,0			115,0	69,0	107,0	115,0	115,0	150,0	1337,5	100,0	100,0
Інша поточна дебіторська заборгованість		5,0	56,0	34,0	13,0	13,0	8,0	69,0	-21,0	100,0	160,0	-76,8	-61,8
Грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті	293,0	1090,0	278,0	120,0	224,0	-69,0	-866,0	502,0	104,0	-23,5	-79,4	-19,4	86,7

Продовження додатку Л

Інші оборотні активи													
Усього за розділом II	2867,0	3956,0	7622,0	7308,0	8164,0	5297,0	4208,0	15786,0	856,0	184,8	106,4	7,1	11,7
III. Витрати майбутніх періодів													
Всього майна	5461,0	5533,0	9304,0	9417,0	10412,0	4951,0	4879,0	19716,0	995,0	90,7	88,2	11,9	10,6

ПАСИВ													
I. Власний капітал													
Статутний капітал	1985,0	1985,0	1985,0	1985,0	1985,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інший додатковий капітал													
Резервний капітал	2238,0	1661,0	1746,0	1952,0	2008,0	-230,0	347,0	262,0	56,0	-10,3	20,9	15,0	2,9
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	154,0	840,0	2561,0	1211,0	1320,0	1166,0	480,0	-1241,0	109,0	757,1	57,1	-48,5	9,0
Вилучений капітал													
Усього за розділом I	4377,0	4486,0	6292,0	5148,0	5313,0	936,0	827,0	-979,0	165,0	21,4	18,4	-15,6	3,2
II. Забезпечення наступних виплат та платежів													
Усього за розділом II													
III. Довгострокові зобов'язання													
Усього за розділом III													
IV. Поточні зобов'язання													
Короткострокові кредити банків			469,0	1698,0	2655,0	2655,0	2655,0	2186,0	957,0	100,0	100,0	466,1	56,4

Поточна заборгованість за дов-гостроковими зобов'язаннями													
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	709,0	388,0	1054,0	742,0	816,0	107,0	428,0	-238,0	74,0	15,1	110,3	-22,6	10,0
Поточні зобов'язання за розрахунками:													
- з бюджетом	44,0	193,0	807,0	256,0	154,0	110,0	-39,0	-653,0	-102,0	250,0	-20,2	-80,9	-39,8
- зі страхування	99,0	135,0	117,0	133,0	117,0	18,0	-18,0	0,0	-16,0	18,2	-13,3	0,0	-12,0
- з оплати праці	194,0	288,0	472,0	525,0	478,0	284,0	190,0	6,0	-47,0	146,4	66,0	1,3	-9,0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	37,0	37,0	89,0	915,0		-37,0	-37,0	-89,0	-915,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
Інші поточні зобов'язання	1,0	6,0	4,0		879,0	878,0	873,0	875,0	879,0	87800,0	14550,0	21875,0	100,0
Усього за розділом IV	1084,0	1047,0	3012,0	4269,0	5099,0	4015,0	4052,0	2087,0	830,0	370,4	387,0	69,3	19,4
V. Доходи майбутніх періодів													
Всього джерел майна	5461,0	5533,0	9304,0	9417,0	10412,0	4951,0	4879,0	1108,0	995,0	90,7	88,2	11,9	10,6

